

ÓVODAI PEDAGÓGAI PROGRAM

**LIA ALAPÍTVÁNYI ÓVODA ÉS
SZAKKÖZÉPISKOLA**

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető	3
1.1 Törvényi háttér	3
1.2. Az óvoda bemutatása	4
2. Gyermekkép, óvodakép	5
2.1 Hitvallás	5
2.2 Óvodai nevelésünk alapelvei	6
2.3 Gyermekkép	7
2.4 Óvodakép	7
3. Az óvodai nevelés feladatai	8
3.1 Egészséges életmódra nevelés	8
3.1.1 Környezettudatos magatartás alakítása.....	15
3.1.2 Gondozás.....	16
3.2 Érzelmi, erkölcsi, és közösségi nevelés	17
3.2.1 Érzelmi nevelés.....	18
3.2.2 Erkölcsi nevelés.....	19
3.2.3 Közösségi nevelés.....	20
3.2.4. Szokás és normarendszer.....	20
3.3 Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok	21
3.3.1 Gyermekvédelem.....	21
3.3.2 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése.....	23
3.4. Óvodaválasztás, befogadás	23
3.5. Kapcsolat a nevelés más színtereivel	24
4. Óvodai élet megszervezése	25
4.1 Személyi feltételek	26
4.2 Tárgyi feltételek	29
4.3 Napirend	29
4.4. Ünnepek, hagyományok	32
4.5 Óvoda kapcsolatai	33
5. Az óvodai élet tevékenységi formái	33
5.1 Játék	33
5.1.1 A játék feltételei.....	35
5.1.2 Játékfajták.....	36
5.2 Verselés, mesélés	39
5.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	40
5.4 Rajzolás, mintázás, kézimunka	43
5.5 A külső világ tevékeny megismerése	45
5.6 Mozgás	47
5.6.1. Testnevelés.....	48
5.7 Munka jellegű tevékenységek	50
6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	51
7. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	53
8. Nevelési eredményeink mérése, értékelése	54
9. Legitimációs és érvényességi záradék	55

Bevezető

1.1. Törvényi háttér

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 15.) és annak módosításai
- 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, és annak módosításáról rendelkező 2012. évi CXXIV törvény;
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehatásáról;
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról;
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve;
- 1993 évi LXXIX. tv. A Közoktatásról, és annak módosításai;
- 1997. évi XXXI. Tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, és annak módosításai;
- Bp. Egyesült Nemzetek – UNICEF 1992;
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

**„Szentnek kell tartanunk a gyermekek érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk, minden próbát kiálljon.
Ha rosszat ültetünk bele, megmételyezzük egész életére...
S ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágzik.”**

(Kodály Zoltán)

1.2 Az óvoda bemutatása

Változó világunkban olyan emberekre van szükség, akik képesek megújítani tudásukat, alkalmasak az élethosszig tartó tanulás feltételeinek megteremtésére. E képességek, készségek megléte vagy hiánya döntő módon meghatározhatja az egyéni boldogulás esélyeit. Ezért kell már óvodáskorban alapozni azokat az örök érvényű, az emberiség által kialakított etikai, műveltségi és tudásbeli értékeket, amelyek segítenek eligazodni a családban és a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezetben.

Ajánljuk ezt a programot mindazoknak az óvónőknek, szülőknek, akik felismerték, hogy a környezet játékos megismerése, a gyermeki személyiség kibontakozásának hatékony forrása.

A program tartalmában fő hangsúlyt kap a környezet megismerésére és védelmére nevelés, az egészséges életmód, egészséges életszemlélet kialakítása. Az óvodai nevelésben sok időt biztosítunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a tevékenységek minél sokoldalúbb fejlesztésére épülő játékos megtapasztalásra, feldolgozásra. Szándékunk az is, hogy a szülőkkel való együttműködés, az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és az óvodapedagógusok közötti kölcsönös tisztelettel, segítségadással, minden gyermeket, eljuttassunk 6-7-8 éves korára, testileg, szellemileg megfelelő ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkező, az egyén maximális fejlesztési szintjének megfelelő érettségre, hisz a gyermeket – mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, **esetenként hátránycsökkentő** szerepet játszanak. Óvodai nevelési programunk sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

A társadalmi és gazdasági környezet gyors változásai nyomán egyre több elvárás fogalmazódik meg az intézményes neveléssel szemben. Úgy gondoljuk, hogy a társadalmi hatásokat az óvoda kevésbé tudja befolyásolni, ezért azokra a nevelési területekre tesszük programunkban a hangsúlyt, amelyeken belül úgy érezzük, hogy komplex nevelő hatást tudunk kifejteni a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére. Az intézményes keretek között folyó nevelésünk legfőbb célja, az élet szeretetére, és annak minél teljesebb megélési képességére nevelni a gyermekeket. Fontosnak tartunk olyan kompetenciák kialakítását óvodásainknál, amelyek képessé teszik őket arra, hogy megértsék a nemzetközi közösségekben meglévő sokszínűséget és a különbözőséget, miközben megtanulják egyben kezelni is ezeket. Az óvodai tevékenységrendszerünk lehetővé teszi más kultúrából érkező gyermekek együttnevelését, differenciált személyiségfejlesztését. Értékként kezeljük a gyermekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket. A kultúra őrzését, átörökítését emberi jognak tekintjük. A migráns gyermekek óvodai nevelésében támogatjuk és biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A nevelés eszközei közül a játék tevékenységet részesítjük előnyben, mert az a gyermek pszichés szükségletének alapja, illetve a gyermeki megismerés kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenysége. Ezen keresztül tudjuk leginkább elsajátíttatni az alap kompetenciákat.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer – a megfelelő tárgyi környezet meglétével együtt – elősegíti a környezettudatos magatartás mihamarabbi kialakulását az óvodásainkban. Nevelési célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése, és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

Abban a reményben bocsátjuk útjára programunkat, hogy a benne megfogalmazott gondolatok segítik céljaink megvalósulását.

1. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK

2.1 Hitvallás

Minden gyermek a saját képességei és környezeti feltételei figyelembe vételével nevelhető, fejleszthető. Fejlődését meghatározzák genetikai adottságaik, eltérő érési ütemük, és a különböző környezeti hatások. Így az óvodás korú gyermek szomatikus, mentális, szociális fejlődése egyénenként és életkoronként változó.

Az óvodáskor szenzitív-érzékeny, fogékony időszak a különbözőségek elfogadására. A játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé válik, a különbözőségekkel természetes módon él együtt, empatikus, szociális játszótárs.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára.

Ennek tudatában szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem-gazdag óvodai életet teremtve próbáljuk kielégíteni testi-lelki-szellemi szükségleteit:

- nagyfokú mozgásigényét
- csillapíthatatlan játékigényét, tevékenységvágyát
- gyermeki kíváncsiságát, tudásszomját
- esztétikum (mese, zene, környezet) iránti fogékonyságát
- szeretetre való igényét.

A fenti hitvallást elfogadó nevelőközösség vállalja, hogy feladatainak összehangolásával, az óvodapedagógusok egyéniségének, személyiségének teljes kibontakoztatásával, az Alapprogram szerinti óvodai nevelésben is megjelenő különböző – köztük innovatív – pedagógiai törekvésekkel, az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülésével, elkészített pedagógiai program alapján éri el célját mely, megkötések csak a gyermek harmonikus fejlődésének és a gyermeki érdekek védelmében tartalmaz.

A tervezésnél az óvodapedagógusok figyelembe veszik a gyermekek szükségleteire, a gondozására fordítható időtartamot. Az időbeosztásában a szabad játék és a szabadban tartózkodás elsőbbséget élvez. A párhuzamosan szervezhető napi tevékenységformák biztonságot nyújtó módon ismétlődnek, a mindennapi mozgás jelent közttséget.

Az óvodai csoportjaink heterogén szervezésűek. A csoportszervezésnél a gyermekek fejlettségét, a szülők kérését vesszük figyelembe.

Óvodáskorban az értékeket a felnőttek közvetítik a gyermekek számára, ezért a gyermekismeretre és a módszertani szabadságra alapozott szakmai tudást folyamatosan és kreatív módon megújítva kell felkészülni az óvodai nevelési feladatokra.

Óvodánk a multikulturális szemléletével biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének, nevelésének optimális feltételeit, közvetlenül segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését.

Nevelőmunkánk célja a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

Programunk alapján olyan óvodát szeretnénk, ahol gyermekeink, egészséges, boldog, alkotóképes, kitartó, kudarcűrő, akarattal rendelkező, koncentrációra képes, segítőszándékú emberekké válnak!

2.2 Óvodai nevelésünk alapelvei:

- Fontos, hogy minél több tapasztalathoz juttassuk a gyermekeket, kielégítsük természetes kíváncsiságukat.
- A játékba integrált önkéntes cselekvés a fejlődés és fejlesztés legjobb eszköze. A gyermek érdeklődésére, előzetes tapasztalataira építjük az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységi rendszert.
- A gyermeki gondolkodást a világ komplex megismerése útján fejlesztjük, amelyhez segítséget nyújtanak az óvodai hagyományörző tevékenységek is.
- Kiemelten fontosnak tartjuk az anyanyelvi nevelést, mert önmagát kifejezni és a világot megérteni tudó gyermeket szeretnénk nevelni.
- Hisszük, hogy a környezet tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje környezetét, és ezzel megalapozzuk a gyermekek környezettudatos viselkedését.
- Arra törekszünk, hogy óvodánk pedagógiai környezetében a gyermekek természetesen éljék meg a másságot, a multikulturális szemléletmód megismerésével együtt szocializálódjanak.
- Óvodánkban a nevelési feladatok megvalósítása során kiemelt figyelem irányul mindazon kompetenciák fejlesztésére, amelyek az iskolakészültség elérése szempontjából nélkülözhetetlenek.
- A nevelés során alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermeki személyiséghez igazodnak, gondoskodva a szükségletek kielégítéséről.

A pedagógiai alapelvek érvényesítése során figyelembe vesszük:

- a magyar nemzeti kultúra hagyományait
- a magyar pedagógia eddigi progresszív eredményeit
- az ONOAP irányelveit
- a fejlődéslélektan tudományos megállapításait

- az inkluzív pedagógia cél- és feladatrendszerét,
- a játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepét
- a gyermek fejlődésének nyomon követését,
- az iskolára alkalmasság fejlettségi szintjeit

Programunk alapján olyan óvodát szeretnénk, ahol gyermekeink, egészséges, boldog, alkotóképes, kitartó, kudarctűrő, akarattal rendelkező, koncentrációra képes, segítőszándékú emberekké válnak!

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A gyermeket értő, elfogadó, bizonyos kereteket, elvárásokat közvetítő, biztonságot adó, egészséges környezetben kívánjuk nevelni harmonikus személyiséggé, a játék és a különböző műveltségterületek segítségével.

A csoportok szervezési elvei igazodnak az óvoda nevelési elveihez

A vegyes életkorú csoportok szervezésével a családi légkört kívánjuk biztosítani, ahol a nagyobb gyermekek a kisebbeket segíthetik, illetve követendő példaként állnak előttük önállóságukkal, értelmi képességeikkel, beszédjükkel.

A csoportszervezési elveket adott évre a gyermekek jelentkezése óvodába beíratása alapján, az év elején az óvoda éves munkatervében rögzítjük

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja, és ezt a munkát a dajkák segítik.

Hitünk és meggyőződésünk, hogy az óvoda jelentős mértékben befolyásolhatja a gyermek neveltségét és fejlettségét, a mások felé fordulásának és a másokkal való együttműködésének alakulását.

2.3. Gyermekkép

Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Minden gyermek egyedi és megismételhetetlen:

- egyéni fejlődési úttal és ütemmel
- tanulási stílussal
- sajátos szociokulturális és családi háttérrel
- genetikai adottságokkal

A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség kibontakozását, az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, érésbeli, vérmérsékleti különbségekre, és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva.

Óvodánk Helyi Pedagógiai Programja, gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyerek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

2.4. Óvodakép

Óvodánk gyermekközpontú, befogadó szemléletű. A nevelőtestületünk egységes pedagógiai hitvallással rendelkezik. Olyan pedagógiai környezet működik, ahol a befogadó attitűd természetes mind az óvodapedagógusok, mind a nevelőmunkát segítő munkatársak, valamint a szülők, gyermekek számára egyaránt. Az Alapprogram alapelveinek megfelelően, a kompetencia alapú nevelés módszereivel, eszközeivel is bővítjük nevelési lehetőségeinket. Példaadással, gyakorlatra orientált pedagógiával, tevékenység központúsággal, élethelyzetből adódó munkavégzéssel nevelünk. Az óvodai élet tevékenységei együttesen fejtik ki nevelő hatásukat, valamennyi képességet komplexen kívánunk fejleszteni. A gyermek határtalan képességeinek kiteljesítése, hátrányainak figyelembe vétele, a család és a pedagógusok együttes nevelésével lehetséges. Az együttnevelés hatékonysága érdekében fontosnak tartjuk a szülő-pedagógus egységes nevelési elveken alapuló együttműködését. Értelmezésünkben a szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja, egyfajta szocializációs folyamat eredménye. A nevelés folyamatában a játékot olyan lehetőségnek tekintjük, amelynek tudatos fejlesztése, a játék tartamának gazdagítása céljaiknak megfelelően formálja a gyermekek személyiségét. (Testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését). A gyermekek folyamatos megismerése, másképpen kifejezve a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját, azt a bázist, ahonnan folytathatjuk további teendőinket.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI:

.Általános feladatok

- Az óvodánk feladata a (2,5) 3-7 éves korú gyermek harmonikus, sokoldalú fejlődésének elősegítése, testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- A társadalmi gyakorlatra való felkészítés a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- A gyermeki játék - mint a legfontosabb gyermeki tevékenység -, tiszteletben tartása.
- A megnyugtató harmónia megteremtése mind a tárgyi, mind a személyi környezetünkben.
- Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés megvalósítása az alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztésével.
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- A gyermekek – egymáshoz és a felnőttekhez fűződő -, együttműködési és érintkezési képességeinek fejlesztése; alkalmassá tenni őket arra, hogy az iskolában adottságaiknak megfelelően teljesítsenek.

Ezen belül:

1. az egészséges életmódra nevelés
2. Az érzelmi, **erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása**

3. Az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

3.1. Egészséges életmódra nevelés

- A gyermekek egészséges életvitel-igényének megalapozása, testi fejlődésük elősegítése, az eltérő fejlettségi ütem és az egyéni képességek figyelembevételével az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.
- Az egészséges életmód, életvitel megalapozása egészséges életstílusok, életmodellek megismertetése, közvetítése által.

Főbb feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, komfortérzésének kielégítése,
- mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése,
- a gyermekek egészségének, védelme, edzettségének növelése,
- az egészséges életvitel szokásainak megalapozása, a baleset megelőzése,
- egészséges környezet, eszközrendszer, a biztonságos környezet megteremtése,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladat, ezért minden nap alkalmat teremtenünk rá. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, amelyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk.

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladat.

Egészségvédelem, edzettség

E feladatok közé soroljuk: a baleset megelőzését, a higiénés szabályok betartását, a fertőzőbetegségek, és egyéb rendellenességek megelőzését, pszicho-higiénés egészségvédelmet és a váratlan helyzetekre való felkészülést.

A baleset megelőzés elvei:

- ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata,
- gyakori felülvizsgálatok, javítás,
- állandó felügyelet,
- a talaj, a közlekedő utak tisztán tartása,
- nagyméretű eszközök rögzítése,
- ruházat ellenőrzése,
- baleset megelőzés szabályainak betartása,

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata, / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre,
- folyékony szappannal való kézmosás,
- körömkéfe igénybevétele szennyező tevékenység után,
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata,
- megfelelő orrfúvási technika elsajátítása,
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására,
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása,
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása,
- a textíliák szükség szerinti cseréje.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése:

- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés, zsebkendő beszerzése,
- beteg gyermek elkülönítése,
- a szülők értesítése.

Pszicho-higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra. Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszegyenítéstől, / pl.: bepisülés /
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatakor, megteremtjük a nyugalmat, a csendet, az intimitást
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben,

relaxációs gyakorlatokat végzünk,
nem terheljük túl gyermekeinket,

- meghallgatjuk a problémáikat,
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, az erőszakot,
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet dolgozunk ki,
- megszervezzük a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelését,

Edzettség: erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése

- a feladatok fokozatos nehezítése,
- folyamatos levegőcsere, szabad levegőn való tartózkodás,
- tornaszerek változatos biztosítása,
- tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások szervezése,
- az úszás, egyéb mozgásos tevékenységek megszervezése,
- udvari mozgásos játékok biztosítása.

Váratlan helyzetekre való felkészülés

Mai életünkben gyermekeinkre sok veszély leselkedik. Ezek megismertetése már óvodás korban szükséges.

Ilyenek:

- az idegenek jelenléte,
- az elszökés veszélye,

a gyermek elvesztése.

Egészséges életmód szokásainak megalapozása

Az egészséges életmód szokásai az emberi kultúra része, ezért elengedhetetlen ezek megismertetése.

Területei:

- ☐ ☐ Testápolás (az esztétikus megjelenés alapjai)
- ☐☐ Egészséges táplálkozás, kulturált étkezés, terítés
- ☐☐ Szabadidő egészséges eltöltése (mozgás, kirándulás, séta)

A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása

Az egészséges életmód alakításának szinterei:

- csoportszobák,
- mellékhelyiségek,
- udvar

A **csoportszoba** berendezését körültekintően válogatjuk meg. A bútorok megfelelnek a gyermekek méreteinek. Lehetőség szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat. (virágpor, por, madártoll) A balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el a csoportszobában. Sötétítő függönnyel, napvédővel védjük gyermekeinket a tűző nap káros hatásaitól. A dekorációkat szemmagasságban helyezük el. Minden csoportba teszünk párologtatót, aromamécsest. A természetes fényt igénylő tevékenységeket az ablak mellé tervezzük.

Mellékhelyiségek

A mosdóban figyelünk a padló csúszásmentességére. Folyamatosan fertőtlenítjük a WC-t, mosdót, a gyermekek eszközeit. A tisztítószereket biztonságos, zárt helyen tároljuk.

Öltöző

Minden gyermeknek külön zsákot biztosítunk ruháik tárolására. A gyermekek jele, neve jól láthatóan, esztétikusan van elhelyezve az öltözőszekrényen.

Udvar

Eszközeink többsége megfelel az európai uniós normáknak. Folyamatosan ápoljuk, szükség szerint javítjuk azokat. Az udvaron mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet. A homokozót két évente felújítjuk, a homokot évente fertőtlenítjük, lehetőség szerint a homokot két évente cseréljük.

Az udvar területei: járólapos és füves, árnyékos és napos részek.

A gyermekek bőrét napozókrémmel védjük, a szülők figyelmét felhívjuk a megfelelő ruházat biztosítására.

A kerti munka eszközei gyermekméretűek, külön zárható helyen vannak elhelyezve.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén:

- a szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel való kapcsolatalakítás éves rendjének megbeszélése,
- fogászati szűrővizsgálatok, felvilágosító foglalkozások megszervezése,
- egészségnevelő, pszichológiai előadások szervezése a szülők számára,
- krónikus betegségben szenvedők fokozott gondozása,
- a Nevelési Tanácsadóval való kapcsolat megszervezése,
- logopédiai foglalkozások biztosítása,
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi, baleset veszélyességének ellenőrzése, a hibák elhárítása,
- az étkezés higiénijának, minőségének ellenőrzése,
- a fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele

Az informatikai nevelés lehetősége az egészséges életmód alakításához kapcsolódóan:

- a gondozási feladatok fázisainak képpel való illusztrálása,
- a gondozással kapcsolatos eszközök helyének, nevének, képének elkészítése,
- a gyermekek öltözőjére jelek, nevek elhelyezése,
- gyümölcsös tábla elkészítése,
- „alvóstábla” elkészítése

A család bevonásának lehetősége:

- eszmecsere, tapasztalatok kölcsönös átadása az egészséges táplálkozás terén,
- új ételek bemutatása, receptek ajánlása,
- gyümölcsök, zöldségek folyamatos biztosítása,
- közös sportprogramok szervezése,
- a szokások, viselkedési formák közös alakítása,
- tisztálkodási eszközök biztosítása,
- kiránduláson való közös részvétel,
- játékszerek, eszközök javítása,
- megfelelő ruházat biztosítása,

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Elsajátította a helyes orrfújás technikáját.
- Önállóan használják a WC-t.
- A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- El tudják dönteni, mennyi ételt italt kérnek
- Önállóan szednek, töltenek.
- Kulturáltan késsel, villával étkeznek

- Önállóan vetkőznek, öltöznek, megigazítják ruhájukat.
- Bekötik cipőjüket, megkötik a sálát, sapkát.
- Ruhájukat összehajtva, a kijelölt helyre rakják.
- Környezetükben rendet raknak.
- Ismerik a baleset megelőzés szabályait.

A kommunikáció, az értelmi nevelés és fejlesztés

Az óvodában töltött egész nap során a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekben a gyermek maga alakít ki feladatokat és a cselekvésen keresztül ismereteket, készségeket és képességeket sajátít el, jártasságokat szerez, amelyeket később alkalmazni képes.

Ennek érdekében fontosnak tartjuk, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja intézményünkben.

A párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek végzésekor nemcsak a társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása megy végbe, hanem lehetővé tesszük az elfogadás és elfogadottság élményszerű megélését, a társadalmi és családi elvárásoknak való megfelelést. A tanulás a képességek, a magatartás, a megismerés iránti vágy, a motiváció fejlődése, az ismeretszerzés.

A kommunikáció formáinak alakítása az óvodai nevelés egészében kiemelt jelentőségű valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Mivel az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, ezért az óvodának szociális és nevelési funkcióját tekintve szoros, egymást segítő, támogató kapcsolatot kell fenntartania a családdal. Különösen fontos, mert a tömegkommunikációs eszközök térhódítása mellett, a szülők munkahelyi elfoglaltsága miatt minimálisra csökken a családokban a beszélgetésre fordított idő. Az óvodába kerülő gyermek kezdetben csak azokat a verbális és nonverbális ismereteket, készségeket mozgósítja, amelyeket korábbi tapasztalatai során megszerzett.

Cél:

A teljes gyermeki személyiség, az érés, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével valósuljon meg a sokoldalú értelmi fejlesztés, amelynek eredménye az anyanyelvileg megfelelően fejlett, a környező világot megértő, önmagát kifejezni tudó gyermek. A 3-7 éves korú gyermek nyelvhasználatának fejlesztése - beszédmegértésének, beszédaktivitásának, beszéd és kommunikációs képességei színvonalának emelése - azért, hogy felnőtté válva tisztelje, ápolja magyarságának legfőbb kifejezőjét, szeresse a magyar nyelvet, a hazaszeretet egyik talpkövét. Beszédkultúrája által magabiztossá váljon. Célunk, az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére nevelés a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, fokozása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése.

Az óvodába járó gyermekek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése, az alkotóképes kreatív gondolkodás kialakulásának elősegítése, kompetencia alapú ismeretszerzés. A gyermeki érdeklődésre épített, egyéni képességeihez igazodó élményközpontú és a személyes megtapasztalást, tevékenykedtetést lehetővé tevő fejlesztés biztosítása.

Feladat:

A gyermekek erősségeinek és esetleges hátrányainak feltárása az eltérő életkori és egyéni sajátosságok ismeretében. Ismeretek elsajátítása, készségek, képességek, jártasságok kialakítása,

gyakorlása cselekvésekben. A kommunikációs készségek fejlesztése a változatos óvodai nevelési tevékenységben. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozott szociális tanulás, tudásgyarapítás

A (2,5) 3-7 éves korú gyermek beszédfejlesztése, beszélő magatartásának kibontakoztatása, kommunikatív képességeinek megszilárdítása, metakommunikatív eszköztárának bővítése.

A gyermekek erősségeinek és esetleges hátrányainak feltárása az eltérő életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével:

A gyermekek óvodába lépése előtt anamnézist készítünk.

- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében külön hangsúlyt fektetünk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására, a kiemelkedő képességűek tehetséggondozására
- A befogadási időszak után megfigyeléseinkről, tapasztalatainkról feljegyzést készítünk.
- A gyermek fejlődésének alakulását a továbbiakban „egyéni fejlődési lapokon” rögzítjük, egyénre szóló fejlesztési tervet készítünk.

Ismeretek elsajátítása, készségek, képességek, jártasságok kialakítása, gyakorlása cselekvésekben:

Megteremtjük a játékba integrált tanulás lehetőségét.

- Az életkori sajátosságokra építve változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk.
- Az egyéni sajátosságokat figyelembe véve differenciált fejlesztést végzünk.

A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozott szociális tanulás, tudásgyarapítás:

- Egész nap folyamán biztosítjuk az önkéntes tanulás lehetőségét;
- A tapasztalatait, ismereteit rendszerezzük, bővítjük, a tanulás minden lehetséges formáját kihasználjuk (utánzás, modellkövetés);
- A gyermekek kreativitásához a legmegfelelőbb játékeszközöket használjuk;
- Az óvodai élet különböző tevékenységein keresztül fejlesztjük értelmi (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás), motoros (nagy- és finommotorika) és szociális (szabály- és feladattudat, kitartás, önfegyelem, együttműködés, kapcsolatteremtés) képességeit.

A kommunikációs készségek fejlesztése:

A kommunikációs nevelés az óvodai nevelőmunka egészét átöleli. A beszéd-készség és a gondolkodás fejlődése összefügg; a gyermek beszéde a változatos tevékenységek során fejlődik.

Feladat:

- A gyermek beszéd-készségének gondozása, fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak kialakítása
- Képessé kell tenni a gyermeket a feléje áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére.
- A „beszélő”, a tevékenységekben megvalósuló tanulást támogató környezet biztosítása.
- Helyes mintaadás, és szabálykövetés.

- A nyelvi kifejezőkészség megalapozása
- A gyermekek önálló dramatikus kezdeményezéseinek segítése
- A gyermek óvodába lépésekor beszédfejlettségi szintjének megismerése, rögzítése a fejlődési lapon. A változások figyelemmel kísérése, szükség esetén szakember segítségének igénylése.
- Törekvés a példaértékű mintaadásra, a világos érthető fogalmazásra, és a metakommunikáció eszközeinek egyértelmű használatára
- Derűs légkör biztosítása, amelyben a gyermek beszédkedve nő, közlési vágya, beszédkészsége, kommunikációs készsége fejlődik, beszédfigyelme javul
- Minden tevékenységi formában beszélgetés kezdeményezése
- Lehetőség teremtése az otthonról és a külső környezetből hozott élmények, tapasztalatok elmondására, kérdései feltevésére
- A szülők figyelmének felhívása a gyermekkel való napi nyugodt beszélgetés, mesélés fontosságára.
- A tervszerű anyanyelvi fejlesztés szempontjából fontos a folyamatosság, játékoság, komplexitás érvényesítése.

Nevelésünk eredménye:

- Fejlettségi szintjének, adott szinten lévő képességeinek megfelelően részt vesz, együttműködik mind az egyéni, mind a közösségi ismeretszerzési lehetőségekben.
- Meglévő, sajátos szinten működő pszichikus funkcióit teljes mértékben kihasználja.
- Képességeinek megfelelő szinten kommunikál, vesz részt a társakkal való interakciókban. Meglévő ismereteit hasznosítja a mindennapi tevékenységek során.
- **Pedagógus attitűd:**
- Élmények, tapasztalatok biztosítása
- Tudatosan tervezett nevelés, fejlesztés
- Játékba integrált tanulás segítése
- Az életkori és egyéni képességekre történő alapozás
- Problémamegoldás, kreativitás segítése, sikerélményhez juttatás
- Tiszta, helyes, szép beszéd
- Személyes minta és példaadás
- A kapcsolatteremtés segítése beszédhelyzetek alakításával
- A tegezés engedése, amíg a gyermek igényli

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Tisztán ejti a beszédhangokat (egyéni eltérés lehetséges beszédhiba, fogváltás miatt).
- Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál.
- Megfelelő szókinccsel rendelkezik, amelynek segítségével gondolatait, érzelmeit mások számára is érthetően tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Gondolatait, érzelmeit életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.

- A beszédhangok egymásutánosságának hibátlan felismerésére képes, ismételni tud olyan szavakat is, amelyeknek a jelentését nem ismeri.
- Biológiai ritmusérzékenységénél fogva képes szavak, rövid mondatok szótagolására.
- Képes a szófajok és grammatikai szerkezetek használatára, összetett mondatok gyakori alkalmazására, a todalékolásban a felnőtt minta követésére.
- Változatos mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Képes a kontextusos beszéd alkalmazására.
- A gyermek nyitott érdeklődésével készen áll a következő életszakasz által felállított követelmények teljesítésére.
- Kognitív képességei folyamatos fejlődést mutatnak, megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Mozgása összerendezett, harmonikus, erőteljesen fejlődik finommotorikája.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.

3.1.1. Környezettudatos magatartás kialakítása

Környezet:

- A világ azon része, amelyben élünk és tevékenykedünk
- A Föld élőlények által benépesített területei: föld, víz, levegő

Cél:

- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, - és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melynek birtokában biztonságosan eligazodik az őt körülvevő világban.
- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása, amely magába foglalja a szűkebb és tágabb környezet, kulturális és természeti értékek megismertetését, megszerettetését és annak megóvására való nevelést.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása

Megvalósulás területei:

- a természet s benne az emberi társadalom harmóniájának megőrzése, fenntartása
- Szűkebb és tágabb környezet megismerése, megbecsülése, alakítása, megóvása
- Környezettudatos gondolkodás és magatartás megalapozása tevékenységekbe ágyazottan
- Holisztikus szemlélet kialakítása
- Növény és állatvilág tisztelete, védelme, gondozása
- Természethez, emberi alkotáshoz való pozitív viszony kialakítása

- Biztonságos, kulturált, esztétikus környezet iránti igény alakítása

Óvodapedagógus feladata:

- Komplex, tevékenységbe ágyazott ismeretszerzés előtérbe helyezése
-
- Gyermeki kíváncsiság, érdeklődés, megismerési vágy kiaknázása
- Gyermek önművelődésének támogatása, döntési helyzetek létrehozása
- Családi értékek figyelembevétele
- Hagyományok ápolása
- Környezetkímélő, egészséget nem veszélyeztető anyagok használatának előtérbe helyezése
- Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás
- Energiatakarékos életszemléletre nevelés
- Személyes mintaadás
-

Intézményi feladat:

- Az intézmény alkalmazotti közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az előzők értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe, és nyitott az új, innovatív megoldások keresésére és alkalmazására.

3.1.2. Gondozás

Elemi feladatunk, hiszen a jó közérzet alapfeltétele a gyermek mindennemű tevékenységének. Gondozási feladatok: testápolás, öltözködés, táplálkozás, pihenés.

E területek az egészségmegővés alapjai, amit tudatosítunk nevelésünk során. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat. Mivel minden gyermek máshol tart a fejlődés területén, erről szülői kérdőíven tájékozódunk, anamnézist veszünk fel, s erre építjük a segítségnyújtás módját, mélységét. A gyermekek fejlődését évente diagnosztizáljuk.

A gondozási feladatok intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a befogadás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül, a kapcsolatépítés egyik lehetősége. A gyermekek gondozásában a dajka segítségét vesszük igénybe, aki az ideje nagy részét a gyermekcsoportban tölti.

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a táplálkozás. A folyamatosság bevezetésével lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezésnek, kiküszöböljük a várakozási időt. A főzőkonyhával a változatos étrend érdekében folyamatosan konzultálunk. A konyha kérésére, orvosi igazolás alapján, főz a táplálékallergiás gyermekekre is. A táplálékallergiás gyermek ételle külön edényben érkezik. A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínáljuk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A szülők bevonásával biztosítjuk a gyümölcs mindennapos fogyasztását.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket az időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Az óvoda biztosítja és mossa a ruhás zsákokat. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom, a kényelmes ruházat. A szülők gondoskodnak az ágynemű mosásáról, a lepedő, kispárna beszerzéséről.

A gyermekek alvási igényét figyelembe vesszük, a nem alvók részére 50 perc után a csoportszobában csendes tevékenységet biztosítunk.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- **az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot** pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze; alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek **erkölcsi**, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának
- **az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.**

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

3.2.1. Érzelmi nevelés

Cél:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján, a gyermek iskolai életre alkalmassá tétele. A gyermek érzelmi biztonságának megalapozásával a szocializálódás elősegítése, a jellem formálása.

Önbecsüléssel és reális önismerettel a megfelelő önbizalom kialakítása.

A gyermekek önállósági és öntevékenységi vágyának segítése, pozitív magatartási modellek megmutatása, erkölcsi, érzelmi, akaratni tulajdonságok, szociális képességek és készségek, attitűdök, mint (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, kitartás, akarat, feladat és szabálytudat, önzetlenség, figyelmesség, együttérzés...) fejlesztése, szokás és normarendszer megalapozása. Iskolába lépéskor a gyermekek alkalmazkodni tudjanak az iskolai élethez.

Feladat:

Az érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, derűs légkör megteremtése. A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében. Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása:

- A gyermekek neveléséhez megteremtjük a bizalmon alapuló jó kapcsolatot a családdal.
- Segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én-tudatának alakulását. Teret engedünk önkifejező-önérvényesítő törekvéseiknek.
- A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban.
- Olyan óvodai életet szervezünk, amely segíti a gyermekek segítő magatartásának (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (pl. önállóság, önfegyelem, kitartás), valamint munkaszokásainak (pl. feladattudat, szabálytudat) fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozását.
- A bizalom és biztonság kialakulásában a felnőtt közösségé a felelősség. Kiemelkedő szerepe van ebben a folyamatban az óvodapedagógusoknak, akik úgy irányítják csoportjaik életét, hogy a gyermekek bizalommal legyenek mind a társak, mind a felnőttek iránt.
- A gyermekeket nyitottságukra építve megismertetjük szűkebb és tágabb környezetükkel. Megalapozzuk környezettudatos magatartásukat az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- Mivel viselkedésünk modell értékű, a gyermeki magatartás szempontjából meghatározó az óvodapedagógusok és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja.
-
- **Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése:**
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzük meg az egyéni fejlesztési programot
- Figyelembe vesszük az egyéni érési folyamatot
- A fejlesztés során nem feledkezünk el a gyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról, a játékba integráljuk a nevelés többi eszközét is
- Előkészítjük a gyermekeket az iskolai élet megkezdésére,
- Felelősen, szakmailag kompetens módon döntünk az egyes gyermek iskolai alkalmassága felől.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmeiben, szavakban.
- Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát)
- Az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat elfogadják, annak megfelelően cselekszenek.
- Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- A vendégeket szeretettel fogadják.
- Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak.
- Elfogadják és követik a felnőttek kéréseit.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- Képesek nyugodtan ülni, a felnőttre figyelni.
- A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.
- Koruknak megfelelő énképpel rendelkeznek.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.

3.2.2. Erkölcsi nevelés

Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

Mai világunkban különösen fontos, hogy szülőként és nevelőként is megbízható értékeket közvetítsünk gyermekeink felé. Mindezek alapján úgy gondoljuk, hogy megérett az idő az értékek közvetítésének újragondolására. A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, utánzására.

Az öt erkölcsi alapértéket a demokrácia alappilléreinek tekintjük:

- az igazság,
- a helyes viselkedés,
- a békés együttélés,
- a szeretet,
- az erőszakmentesség.

Az öt érték erkölcsi szükséglet, amely gyermekre, felnőttre egyaránt vonatkozik. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé. Ezért az értékek átadása naponta történik, közösen éljük meg azokat. Természetesen a gyermekek életkorát figyelembe véve játékos formában, tevékenyen, eszközök segítségével, részekre bontva tesszük ezt.

Az értékek tudatos feldolgozásának alapja, hogy a gyermekek:

- észleljék és utat engedjenek érzéseiknek,
- megértsék és alkalmazzák a szabályokat, képesek legyenek önmaguk és mások jelzéseinek érzékelésére,

A gyermekek számára fontos, hogy ki tudják mutatni érzéseiket, tisztában legyenek azokkal. Az óvodában a felnőttek erre figyelve kezelik a különféle megnyilvánulásokat. A beszélgetések által a gyermekek megtanulják, hogy minden ember lehet szomorú, vidám, félhet valamitől. A megismerés eszközeként sok szituációs játékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során is sok információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről. A helyes viselkedés alapja az udvarias magatartás. A család erősítheti, vagy gyengítheti az általunk kialakítandó viselkedési szabályokat. Ha a gyermekek azt látják, hogy a felnőttek odafigyelnek, egymásra, tisztelik a másikat, segítik a másik munkáját, közösen töltik a szabadidőt, akkor természetes módon alakul ki a helyes viselkedési mód. Komoly problémát okoz a gyermekek számára, ha mást tapasztalnak a viselkedés és a kommunikáció között. A viselkedésformák kialakítása során fontos, hogy mindenki kijavíthatja hibáit. A helytelen viselkedés tapasztalataiból tanul a gyermek. A gyermekek helytelen viselkedésének az oka, ha a felnőtt nem él tekintélyével. Minden gyermek hatalmi játékot játszik, kitapasztalja határait. Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel. A gyermekek akkor érzik magukat biztonságban, ha a felnőttek vezetik őket, akikben megbízhatnak, tiszteletet tanúsíthatnak. Világos, egyértelmű elvárásokat kell közvetítenünk. A gyermekeket a szabályokkal védjük, egyben biztonságot is teremtünk számukra. A gyermekek világhoz való viszonyukat a későbbiekben meghatározza az anyagi javakhoz való viszonyulásuk. Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő. A tárgyak tiszteletét a játékok javításával, valamilyen tárgy létrehozásával segítjük elő. Rámutatunk a pazarlás következményeire is.

Az értékek közül egyik legfontosabb a szeretet.

A szeretet kifejezésének formái:

figyelem, ölelés, nevetés, lágy hangnem, érintés, szemkontaktus. A rossz gondolatok negatívan befolyásolják a szeretet képességét. A kritika, a lekicsinylés elősegíti a negatív önkép kialakulását. Az óvodapedagógus feladata tehát, hogy pozitív megerősítéssel járuljon hozzá a gyermek egészséges személyiség fejlődéséhez. A szeretet megnyilvánulása a természettel és az állatokkal való bánásmódban is megfigyelhető.

3.2.3 Közösségi nevelés

A közösségi nevelés eredményességét elősegítik az élményt adó tevékenységek, hagyományok, a csoport közös ünnepei. Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, alapos tervezés előzi meg. Az ünnepet szimbólumok, díszítések által tesszük hangulatosabbá, vidám, felszabadult együttlétre törekszünk. Az ünnepet változatos tevékenységek segítségével igyekszünk érzelmileg közel hozni gyermekeinkhez. A közösségi nevelés sikerét döntően befolyásolja a napirend kialakítása.

3.2.4. Szokás és normarendszer

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, kiegyensúlyozott, derűs légkör megteremtése:

- A csoportok kialakítják hagyományaikat, szokásrendszerüket, szimbólumukat, ami sajátos, egyéni légkört biztosít, ezzel is mélyítve a gyermekek összetartozását.
- Minden gyermeknek van külön tároló helye, ahová saját eszközeit, játékait önállóan elhelyezheti.

- A társas érintkezés szabályait példamutatással vagy verbális közléssel tanítjuk (pl. kérés, köszönés, bemutatkozás formulái).
- A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek óvodához fűződő érzelmi kötődését. Az óvodába lépő gyermek fogadása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván mind az óvónőktől, mind a dajkáktól. Már ebben az időszakban is a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket, amit a gyermekek egyéni képességeihez, tempójához, szokásaihoz igazodva sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk.
- Lefekvéskor a gyermekeket különös szeretettel vesszük körül. Az alváshoz szükséges nyugalmat mesével, altatódalokkal teremtjük meg.
- A csoport életének változásával, a gyermekek fejlődésével a szokások is változhatnak. Egy-egy szokás átalakulását nem feltétlenül kötjük az új nevelési év kezdéséhez, inkább a gyermekek igényeihez (pl. az évszakváltás, alvásigény csökkenése).
- A derűs légkör, a gazdag, tevékenykedtető óvodai élet megteremtésével elősegítjük a gyermekek természetes társas kapcsolatainak alakulását. Modellértékű befogadó attitűddel a különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelünk. Az egyéni örömök mellett egyre inkább szerepet kapnak a közösen megélt örömök is (ünnepek, kirándulás, rendezvények, születésnap stb.). Ezekre az eseményekre közösen készülődve növeljük az összetartozás élményét. Az ismétlődő közös örömteli tevékenységekre épül a csoport hagyományrendszere.

3.3. Gyermekek és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok

3.3.1 Gyermekvédelem

Cél:

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve a gyermeket óvja, védje, nevelje, szocializálja, figyelembe véve eltérő fejlődési ütemét. A különböző okok miatt fellépő hiányállapotok, problémahelyzetek megszüntetése, megoldása. A testi-lelki-szociális védelem.

- Az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásának megerősítése.
- Mindazon okok, körülmények feltárása, amelyek a gyermekek testi, szociális, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését hátrányosan befolyásolják.
- Megfelelő információáramlás biztosítása.

Óvodánkban biztosítjuk:

- Az egyenlő bánásmódot,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- az egyenlő hozzáférés esélyét,
- a multikulturális nevelés megvalósítását,
- a társadalmi szolidaritás kialakítását.

Feladat:

- A gyermekek alapvető joga, hogy egyéni bánásmódban részesüljenek, hogy szükségleteiknek, fejlettségi szintjüknek megfelelő segítséget kapjanak személyiségük mind hatékonyabb fejlődéséhez.
- A gyermekeknek joga van a szabad játékhoz, amelynek során a legkönnyebben megismerhető személyiségük, képességeik, gondolkodásuk, ismereteik, társas magatartásuk
- Az óvoda a gyermekközpontú, és a szabad játékot előtérbe helyező pedagógiai szemléletével biztosítja, hogy minden gyermek a számára legoptimálisabb ütemben és módon fejlődjön, bontakozzon ki.
- Az óvodapedagógusok a Gyermektükör folyamatos vezetésével naprakészek az egyes gyermekek különböző területeken mért fejlettségi szintjéről, így valósítják meg a gyermekekhez igazodó differenciálást.
- Minden gyermek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkör, kapcsolatrendszer biztosítása a biztonságérzet megteremtése.

Prevenációs törekvéseink csak a differenciálásban rejlő lehetőségek maximális kihasználásával érhetőek el. Migráns gyermekeink önazonosságukat megőrizhetik, ápolhatják. A multikulturális nevelésnek megfelelően gyermekeink átélhetik, hogy a csoport tagjai egymástól különböznek. A különböző kultúrák megjelenését, gyermekeinkkel való megismertetését kívánatosnak tartjuk, az elfogadó, befogadó légkört pedig alapvető értéknek tekintjük.

Differenciáló munkánkban nagy hangsúlyt fektetünk a tehetségre. A tehetség feltárása, a tehetséges gyermek gondozása, fejlesztése az óvodapedagógusok dolga. Ebben a szülőkkel együttműködünk, őket feltétlenül bevonjuk a folyamatba.

Az óvodapedagógus köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családjá világnézetét. Értékkrendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában, vallási, világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

A helyi programban meghatározott feladatokat folyamatosan, minden pedagógus végzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tesz
- az új óvodások befogadását elősegíti, beilleszkedésüket az adott csoportba zökkenőmentessé teszi
- a gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismeri
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, a gyermeki segélykérést felismeri, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kéri
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készít és végrehajtja (a kompetenciahatárokon belül) az egyéni bánásmód és a differenciált fejlesztés alkalmazásával
- a felzárkóztatást megszervezi
- a tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt vesz

- az integrált nevelést elősegíti a gyermekek problémái szerinti súlyossági fokának megfelelő ellátási formában
- ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megteszi

3.3.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése

Tehetség-ígéretnek tartjuk azt a gyermeket, aki egy vagy több területen az átlagosnál magasabb teljesítményt tud létrehozni.

A tehetség felismeréséhez felfigyelünk a következőkre:

- Képességek terén:
- Intellektuális képességek (logikus gondolkodás, figyelem, emlékezet, absztrakció)
- Művészeti képességek (rajz, zenei,)
- Pszicho-motoros képességek (testi ügyesség, kézügyesség)
- Szociális képességek (társas kapcsolatok terén))
- Kreativitás, ötletgazdagság, kíváncsiság.

Ebben az életkorban a gyermekek megismerésének legfontosabb eszköze a játék. A megfigyelések során a tehetség-ígéretes és átlagos képességű gyermekek mellett felfigyelünk – életkorukhoz képest – bármilyen területen kevésbé fejlett gyermekekre is. Ezen gyermekek továbbfejlesztését vagy felzárkóztatását az óvodai nevelőmunka keretében külön odafigyeléssel, egyéni szintjéhez szabott differenciálással végezzük, vagy megfelelő, speciális intézményekhez, szakszolgálatokhoz fordulunk segítségért. Hisszük és valljuk, hogy minden tehetséggondozás felzárkóztatással kezdődik. Feladatunknak tartjuk, hogy a tehetséget minden gyermekben keressük.

3.4. Óvodaválasztás, befogadás

A befogadáskor, (beszoktatáskor) a szülők, gondviselők, csökkenő időintervallumban, de kívánságuk szerint részt vehetnek az óvoda életében, mindenkor figyelembe véve a törvényi szabályozást az óvodai élet megkezdésének meghatározásakor. A gyermekek beilleszkedéséhez az óvoda minden dolgozója segítséget nyújt. Gondozáson belül különösen fontos az óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítők szeretetteljes, mintát nyújtó magatartása. A szülőkkel való közös gondolkodás és véleménycsere fontos intézményünkben, az erkölcsi és normarendszer megtartásával szervezzük ünnepeinket és közös együttléteinket a családokkal.

A befogadásnál különbséget kell tennünk, a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermekek között. Erre azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. A befogadás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó szeretetteljes nyugodt családi légkör megtapasztalásával vagy ennek ellenkezőjével. A család legfontosabb információforrása az óvodáról gyermeke hangulata, benyomásai, tapasztalatai. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, az óvodapedagógusról, az óvodáról.

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból óvodába kerülő gyermekek. Az óvoda figyelembe veszi, hogy az elválás nehézségeit nem tudja teljes mértékben kiküszöbölni, de igyekszünk megkönnyíteni. Lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyermekek szüleikkel ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a szokásokkal, a jelükkel, az óvoda helyiségeivel. A beiratkozás után a leendő szülőknek beszélgetést szervezünk az óvodai életre való felkészülés megkönnyítésére. A nyári szülői értekezlet pedig azt a célt szolgálja, hogy a szülők megismerjék az óvoda szokásait, a szabályait. Az óvónők befogadási tervet készítenek, minél mélyebben igyekeznek megismerni a gyermek előző életét. A folyamatos megismerés elősegíti a későbbi fejlesztéshez szükséges módszerek legmegfelelőbb megválasztását.

A befogadásnak több formája lehetséges:

- a szülővel együtt, fokozatos befogadás,
- a szülő nélküli fokozatos befogadás,
- átmenet nélküli befogadás.

A szülő maga döntheti el, melyik befogadási formát választja, de természetesen, ha igényli, tanácsunkkal segítjük őket. A befogadás időszakában, legalább három napig, mindkét óvónő és a dajka együtt van a csoportban, így a személycsere nem éri váratlanul a gyermekeket. Az új gyermekek behozhatják a kedvenc játékukat, tárgyukat az óvodába. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban minél hamarabb vigyék el a gyermekeket. Lefekvéskor különösen gyengédségre van szükségük Simogatással, dúdolással igyekszünk őket megnyugtatni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezetjük be őket az óvoda rendjébe. Az új gyermeket kis ajándékokkal várjuk, ölbeli játékkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget. A vegyes csoportokban a nagyobb gyermekek segíthetik a befogadást.

3.5. Kapcsolat a nevelés más színtereivel

Óvodánk kapcsolatrendszere

Óvodánk kapcsolatot épít ki minden olyan intézménnyel, amellyel a gyermek óvodába lépése előtt, óvodai élete alatt, illetve óvodai élete után találkozik. Kapcsolataink kialakításában igyekszünk a kezdeményező szerepet felvállalni, törekedve a kapcsolat megléte után a nyitottságra.

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

A család és az óvoda kapcsolata:

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja, és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot.

A gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében a szülő és az óvodapedagógus együttműködése elengedhetetlen.

A család életét tiszteletben tartjuk, abba illetéktelenül nem avatkozhatunk be. Segítjük, kiegészítjük a családi nevelést. Befogadó szemléletünkben adódóan egyenrangú nevelői félként tekintünk a szülőkre, s közösen keressük a gyermekek számára a nevelés terén a legjobbat.

Kapcsolatunk az őszinte bizalomra épül. Ügyelünk arra, hogy a kapcsolattartás formái, a kommunikációs csatornák megfelelően működjenek.

Cél: a családokkal őszinte, jó partnerviszony, segítő kapcsolat kialakítása

Feladatunk:

- A folyamatos kapcsolattartás, a gyermek személyiségére ható nevelői eljárások egyeztetése az együttnevelés, nevelőmunkánk szerves részének kell lennie. Az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, a szülők nevelési felfogásába való beépítésére motiválunk. Az óvodapedagógusnak tehát kölcsönösen kell megismerni egymást, az óvoda és a család értékrendjét.
- A nevelőmunkába az óvodapedagógus felkészültsége a biztosíték, de kettejük kapcsolatában egyenrangú nevelőtársaknak kell, maradni. Az óvodapedagógusnak a kapcsolatteremtés terén a kezdeményező szerepet kell vállalnia. A szülő kérjen és kapjon tanácsot nevelési kérdéseiben.
- A szülőket érdekeltté kell tenni a pedagógiai kérdésekben. Ennek eredményes módja a nyugodt, felszabadult beszélgetés (tapintatos, tárgyilagos véleménynyilvánítás).
- A szülőket tájékoztatni kell arról, hogy az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.
- a másféle világgéppel, hittel, kultúrával rendelkező családok eltérő nevelési elveinek tiszteletben tartása mellett, mindkét fél számára a „még járható út„ megtalálása, a multikulturális nevelés és az egyenlő hozzáférés megteremtése érdekében
- a családi nevelés pozitívumainak elismerése, adaptálása az óvodai bánásmódba
- a kölcsönös titoktartás és a személyiségi jogok tiszteletben tartása
- hiteles tájékoztatást nyújtani a gyermek fejlődéséről, óvodai munkánkról
- tisztelettel, segítségnyújtási készséggel fordulni a családok felé
- betekintést nyújtani – megbeszélte időpontokban – a csoport életébe
- az óvodai életet meghatározó döntéseknél figyelembe venni a szülők kéréseit, elvárásait
- a szülők bevonása az óvodában a gyermekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe (pl.: papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés,)

A közös programok és ünnepek lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveik közelítésére. A közös programok nem csak a közös ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat sportprogramokat, kulturális eseményeket s az ezekre való felkészülést. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban.

Az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékoztatva legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a családban történt eseményekről, napi kapcsolattartásra van szükség.

Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van a társaikkal való összehasonlításra is.

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermek egészséges, **a tevékenységekben megnyilvánuló** fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, **valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.** A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

4.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Óvodapedagógusainkkal, pedagógiai munkát segítőkkel szemben támasztott követelmények

Óvodánkban, amely nevelési oktatási intézmény, a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek jelenléte a nevelés egész tartalmában fontos feltétel! Ez az óvodapedagógusok felé különleges elvárásokat tesz szükségessé. Az ismeretek bővítése az önképzés követelmény, hogy a korszerű pedagógiai elveknek megfeleljen aki nálunk munkát vállal. Alkalmasság feltétele a pozitív példaadás, hivatásuk betöltésére, rendelkezzenek a következő tulajdonságokkal:

- Határozott, szuggesztív, dinamikus és kiegyensúlyozott személyiség,
- Segítőkészség, erkölcsi igényesség, szervező- és differenciáló készség,

- Gazdag érzelmi világ és élmények nyújtásának képessége, a szeretet megélése és átadása,
- Önismeret, a gyermekek tudatos nevelése személyre szabott módszerekkel,
- Alapos szakmai felkészültség, továbbképzési, megújulási törekvés.

Tudás területén ismerik

- a kisgyermekkorai nevelés és oktatás történetének egyetemes és magyar jellemzőit,
- a gyermekek fejlődésének pszichológiai sajátosságait,
- Magyarország legújabb kori történetének és társadalmának kérdésköréit,
- az információs és kommunikációs technika használatához szükséges eljárásokat, tudnivalókat.
- ismerik és értik a társadalmi változások, a közoktatás és az óvodai nevelés összefüggéseit;
- ismerik a tartalmi szabályozás dokumentumait;
- ismerik az óvodás korú gyermek személyiségének fejlődési sajátosságait;
- ismerik a nevelés és fejlesztés elméletét, az óvodás korosztály differenciált személyiségformálásának folyamatát, tevékenységeit, azok tervezését, módszereit, a családdal való együttnevelés lehetőségeit;
- elsajátították a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszertani ismereteket, a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére és gyakorlati megvalósítására, a szabad játék, az anyanyelvi nevelés, a mese-vers, az ének-zene, énekes játék, a rajz-mintázás-kézimunka, a mozgás és a környezet tudatos megismerésére nevelés területén;
- tájékozottak az egészségre nevelés és a mentális egészség védelmének elvi és gyakorlati kérdéseiben;
- ismerik az óvodai mérés, értékelés és minőségfejlesztés elveit, módszereit.

Képesek a munkavégzésre

- az óvodás korú gyermekek személyiségfejlődéséhez szükséges feltételek biztosítására,
- óvodapedagógusi nevelő tevékenység ellátására,
- kompetenciájukból adódó szakmai lehetőségeik és feladataik felmérésére;
- problémák felismerésére, azok kritikus elemzésére és konfliktushelyzetek megoldására;
- pedagógiai döntésekre;
- előítélet-mentesen az inter- és multikulturális nevelésre;
- a családokkal való együttműködésre;
- a társintézményekkel, fenntartókkal való kapcsolattartásra;
- önálló tanulóval és/vagy szervezett továbbképzésekkel új kompetenciák elsajátítására.

- a gyerekek megismerése során az életkori sajátosságoknak megfelelő, többféle módszer alkalmazására.
- pedagógiai munkájukban összekötni az oktatás tartalmi, módszertani és nevelési szempontokat

A helyi program szellemében óvodán belüli és azon kívüli kapcsolatrendszerünkben hiteles és hatékony működés érdekében a kompetenciák és feladatkörök pontos meghatározása elengedhetetlen, mind a funkciók (tervezés, szervezés, ellenőrzés, értékelés, döntés), mind pedig a kapcsolattartás kötelezettségét és formáit illetően.

A pedagógusokkal szemben támasztott elvárások

Fontosnak tartjuk, hogy nevelőtestületünket az új módszerek kutatása, a folytonos megújulásra törekvés jellemezze, ezért állandóan törekszünk saját személyiségünk és pedagógiai, pszichológiai, módszertani kultúránk fejlesztésére.

Érvényre juttatjuk az óvoda helyi nevelési programjában megfogalmazott nevelési elveket, eljárásokat.

Olyan pedagógiai módszerek működtetése a célunk, amely alkalmazkodik az óvodáskorú gyermekek egyéni sajátosságaihoz, hogy a gyermekekben rejlő képességeket kibontakoztatva biztosítsuk fejlődésüket.

A gyermek egyéniségét mindenkor tiszteletben tartjuk a nemi identitás fejlődését elősegítve. Minden egyes gyermekkel törődünk, differenciált bánásmódot alkalmazunk, de kerüljük a diszkriminációt.

Nem engedünk a játéktevékenység elsődlegességét veszélyeztető kívánságoknak.

Biztosítjuk a gyermekek mozgás- és pihenésigényét, és figyelünk a személyes kapcsolat iránti egyéni szükségleteikre.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők megtapasztalják a nyitottságot, hogy érezzék, bizalommal lehetnek irántunk, mert gyermekük jó kezekbe került. Törekszünk az együttnevelésre.

A munkánk során szerzett „magántermészetű” információkkal kapcsolatban a titoktartási kötelezettségnek eleget teszünk. Aktívan részt veszünk intézményünk szervezeti kultúrájának fejlesztésében. Építünk a különböző személyiségek, egyéniségek hangulatformáló, közösség alakító szerepére, az óvónők/dajkák rugalmasságára, alkalmazkodó képességére és kreativitására az óvodai élet minden területén.

Pedagógus attitűdünk:

- befogadás, elfogadás, személyes mintaadás, tolerancia
- nyitottság, fogékonyság, szakmai alkotási vágy
- innovatív gondolkodás és cselekvés
- a fenntartható fejlődés iránti meggyőződés-környezettudatos magatartás

Pedagógiai értékeink

Óvodai nevelőmunkánk során a következő értékek szellemében kívánunk dolgozni, s ezeket szeretnénk a gyermekek értékrendjébe beépíteni:

- Egészség

- Életigenlés
- Testi, lelki, szellemi harmónia igénye
- Konstruktív életvezetés
- Pozitív gondolkodás
- Önismeret, önértékelés képessége
- Tolerancia
- Szeretet
- Empátia
- Esélyegyenlőség, differenciálás
- Akarat
- Tudás, élethosszig való tanulás
- Harmónia
- Bizalom
- A magyar nemzeti kultúra hagyományai
- A játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepe
- A gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége
- Az inkluzív pedagógia cél- és feladatrendszere

A dajkákkal folyamatosan egyeztetik a gyermekek nevelésével, gondozásával kapcsolatos célokat, feladatokat.

Ellenőrzés, értékelés:

A pedagógiai, munkajogi ellenőrzését az óvoda vezetője mint vezetői funkciót gyakorolja.

Vezetői feladatok

A vezető is tagja az óvodapedagógusok közösségének, rá is vonatkoznak az óvodapedagógussal szembeni elvárások, jogok, kötelességek.

Az irányítás szakszerűségét, eredményességét optimális szinten kell tartania.

Rendszeresen konzultálnia kell a fenntartóval.

Folyamatos önvizsgálat a nevelőtestület, szülők, gyermekek visszajelzése alapján.

Az óvoda dolgozóinak maximális segítséget és lehetőséget kell biztosítani szaktudásuk, személyiségük fejlesztése érdekében.

Személyzeti munkáját a gyermekek érdeke, az óvoda biztonságos üzemeltetése vezérelje.

Tegyen meg mindent az úti balesetek, munkahelyi balesetek, gyermekbalesetek elkerülése érdekében.

A szülőkkel való kapcsolattartását az empátia, gyermekközpontúság, rendszeresség és a törvényesség jellemezze.

Az óvodavezető akadályoztatása esetén a váratlan feladatokat a legmagasabb végzettségű és szakmai tapasztalattal rendelkező látja el.

4.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése mind a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja – harmóniát sugárzó formákkal, anyagokkal – megfelelően testméreteiknek. Minden tárgynak, eszköznek állandó helye van a csoportokban, mosdókban, udvaron, és a kertben is.

A két csoportszoba megfelelő méretű, törzskönyvileg maximum 25 fős.

A csoportszobák fényforrásai, fűtése korszerű. A levegőcsere a kertre ablakokkal megoldott. Minden csoportnak önálló mosdója van. Az öltözők mérete elégséges. A belső udvar ápolt, zöld növényzettel ellátott, teraszos árnyékolt részén étkezés, pihenés, esőben a mozgás is megszervezhető. A kialakításra kerülő virágos- és veteményeskert lehetőséget ad a kertápolásra, a növények fejlődésének a megfigyelésére, közvetlen tapasztalatok gyűjtésére.

Kialakítottuk a logopédiai kezelés egyéni fejlesztéshez szükséges helyiséget.

Az alkalmazotti közösség öltözője, tisztálkodási lehetősége szerényen, de megoldott.

4.3. Napirend

Javaslat az óvodai csoportok napirendjére

Időtartam *	Tevékenységek a gyermekek egyéni szükségletéhez igazodóan
7.00–12.00	<p>☐Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)</p> <p>Szabad játék, párhuzamosan tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban</p> <p>Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött mozgás (teremben, bérelt helyiségben, vagy a szabadban)</p> <p>Ismerkedés a természet világával, megfigyelések végzése spontán és szervezett formában</p> <p>☐Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn</p> <p>Tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, a tevékenységekben megvalósuló tanulás</p> <p>Vers, mese</p>

	<p>Ének, zene, énekes játék</p> <p>Rajzolás, mintázás, kézimunka</p> <p>Mozgás</p> <p>A külső világ tevékeny megismerése</p> <p>Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése</p>
12.00–15.00	<p>Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)</p> <p>Pihenés</p>
15.00–19.00	<p>Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)</p> <p>Szabad játék, párhuzamosan végezhető tevékenység a szülők érkezéséig</p>

Az óvoda éves munkatervében meghatározott óvodai nyitva tartás figyelembevételével!

Az óvodai nevelési program dokumentumai

Éves nevelési és gondozási terv

Tartalma

Az óvodai nevelés feladatai

- gyermekkép
- egészséges életmód
- érzelmi nevelés szocializáció
- anyanyelvi fejlesztés és nevelés megvalósulása
- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

Az óvodai élet tevékenységi formái

- játék
- külső világ tevékeny megismerése
- vers mese
- ének zene énekes játék
- rajzolás mintázás kézimunka
- mozgás

munka

tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermekek személyi anyaga

A gyermekek egyéni fejlődését az óvodába kerüléstől folyamatosan figyelemmel kísérjük.

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést végzünk, amely alapjául szolgál a fejlesztésnek.

Anamnézis lap (szülővel megbeszélve).

Egyéni személyiségfejlődési napló (egyéni fejlődési lap).

Fogadóóra tapasztalatairól készült feljegyzés (szülővel hitelesítve).

Az egyéni fejlődési lap a gyermek fejlettségi összetevőit, szocializációját, mentális és emocionális érését, valamint a fejlesztési tapasztalatokat tartalmazza, különös tekintettel a neveltségi szint mérésére.

A csoportok szervezési elvei igazodnak az óvoda nevelési elveihez

A vegyes életkorú csoportok szervezésével a családi légkört kívánjuk biztosítani, ahol a nagyobb gyermekek a kisebbeket segíthetik, illetve követendő példaként állnak előttük önállóságukkal, értelmi képességeikkel, beszédjükkel.

A csoportszervezési elveket adott évre a gyermekek jelentkezése óvodába beíratása alapján, az év elején az óvoda éves munkatervében rögzítjük

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja, és ezt a munkát a dajkák segítik.

A tevékenységek javasolt szervezeti formái

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése és szervezése	Szervezett tevékenység	Tevékenységek formái
□ Szabad játék	Mozgás	egyéni,
Vers, mese	Mozgásos játék (mindennapos mozgás)	mikrocsoportos, frontális
Ének, zene, énekes játék		a témakörnek és a gyermekek

Rajzolás, mintázás, kézimunka		fejlesztésének megfelelően
Mozgás		az óvodapedagógus megítélése alapján más tevékenység is
A külső világ tevékeny megismerése		
Matematikai tartalmú tapasztalatok		
Munka jellegű tevékenységek		

4.4. Ünnepek, hagyományok

Beépítjük a gyermekek nevelésébe mindazokat a hagyományokat, amelyeket óvodánk kialakítani kíván. Megismertetjük a gyermekeket a hazai tájjal, a helyi hagyományokkal, szokásokkal. Nem önálló nevelési területként értelmezzük, hanem a komplex óvodai nevelés részeként ötvözzük be az egyes tevékenységformákba.

Az óvodában megünnepeelt jeles napokkal színesebbé tehetjük a hétköznapokat. Ezek az események maradandó közös élményt adnak, mélyítik az összetartozás érzését. Az ünnepet a mindennapok sorából az előkészület és a rendkívüliség emeli ki (dekoráció, ünnepi ruha, teremrendezés). Az ünnepek megtartása fejleszti a gyermek lassan kialakuló időérzékét is.

Hagyományaink ápolása

- Első hét az óvodában,
- Állatok világnapja (október 04.)
- Mikulás
- Zenei Anyanyelv Napja
- Advent, Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Víz világnapja
- Húsvétváró
- Föld Napja
- Anyák napja
- Iskolába menők búcsúztatása
- Madarak, fák Napja
- Környezetvédelmi Világnap

Alapelvünk az ünnepek és a jeles napok közti harmónia megteremtése.

4.5. Az óvoda kapcsolatai

A kapcsolattartás és együttműködés formái

Kapcsolattartási módok

Fogadóórák és szülői értekezletek, közösségi hagyományápolás

Óvodánk kapcsolatai:

- Szülői munkaközösség
- Fenntartó alapítvány és intézményei
- Polgármesteri Hivatal – Szociális és Gyámügyi Osztály
- Kapcsolat az óvodába lépés előtti intézményekkel:
  - a bölcsődékkal,
- Kapcsolat az óvodai élet során:
  - a Gyermekjóléti Szolgálattal
  - a Családsegítő Központtal
  - az uszodával
  - a gyermekvédelmi ügyintézővel
  - a Nevelési Tanácsadóval
  - az egészségügyi szervezetekkel
  - a közművelődési intézményekkel
- Kapcsolat az óvodai élet után:
  - az iskolákkal

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szüksége, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. **Az óvodapedagógus** jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában **az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a**

szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Cél:

Minden gyermek találja meg az életkorának, fejlettségének, érdeklődésének megfelelő játéktevékenységet, érzelmi biztonságban, önfeledten játsszon.

A gyermekek szabad képzetársításának elősegítése, a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása. A játék legyen minél sokrétűbb tájékozódást, kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenység.

Feladat:

Feszültségek oldása, öröm, érzelmek, sikerélmény megélése, kudarcok feldolgozása.

- Lehetőségek biztosítása bizonyos élethelyzetekben tapasztalt viselkedési módok újra átélésére, kellemes élmények felelevenítésére.
- Lehetőség biztosítása a gyermek negatív élményeinek feldolgozására
- A gyermekek fantáziájának gazdagítása
- a játékban minden lehetséges, minden megtörténhet.
- Gyermeki kreativitás fejlesztése, feszültségek oldása:
- közös tapasztalatszerzés, kísérletezés: tárgyakkal, ötletekkel, gondolatokkal.
- Mozgás fejlesztése, új mozgásformák kialakítása, gyakorlása.
- Érzékszervek változatos használata.
- Beszédkedv fokozása, szókincs gazdagítása, beszédkészség fejlesztése, a konfliktuskezelés és az asszertív(tud nemet mondani) kommunikációs stílus nyelvi formáinak gazdagítása.
- Értelmi képességek fejlesztése.
- Társas kapcsolatok kialakítása, fejlesztése, együttműködési készség létrejötte.
- Alapvető erkölcsi normák, magatartási szokások kialakítása.

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása. Az óvónő játéksegítő módszereinek tudatos alkalmazása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vétele. A gyermeki személyiség gazdagítása, fejlesztése, élmény nyújtása. Megfigyelőképesség, észlelés, kreativitás fejlesztése, erősítése. Beszédkészség, kommunikáció, problémaérzékenység alakítása. A közösséghez való viszonyának alakítása, az együttérzés, elfogadás, feyelem fejlesztése.

5.1.1. A játék feltételei

Cél:

Azoknak a feltételeknek a biztosítása, amelyek kedvezően hatnak a játék alakulására, a játékkedvre, amelyek segítségével a játék tartalmasabbá, sokoldalúbbá válhat.

Feladat:

Szubjektív és objektív feltételek biztosítása

Szubjektív feltételek:

Az óvodapedagógus személyisége:

- ismerjen meg és szeressen minden gyermeket,
- rendelkezzen empátiás készséggel, mert ez elengedhetetlen a megértő, együttműködő magatartáshoz,
- gesztusaival, pillantásával, mosolyával, hanglejtésével buzdítsa a gyermekeket,
- magatartása, viselkedése követendő példát nyújtson,
- szeressen játszani,
- minden gyermek felé kedves és nyitott legyen,
- arra való törekvés, hogy a játékélet alatt a játék fantáziaserkentő, kreatív és kíváncsiságot ébresztő legyen,
- tapasztalatok, pozitív élmények nyújtása,
- játéktervek készítése az aktuális tevékenységekhez kapcsolódóan,
- a játéktevékenység tudatos tervezése élményekre építve,
- az egész csoportnak közös és egyéni tapasztalatszerzési lehetőségek nyújtása / a gyermekek minél jobban ismerjék meg közvetlen környezetüket,
- a gyermekek családi élményeinek figyelembevétele,
- a séták, kirándulások, látogatások lehetőségeinek kihasználása,
- a játékban megjelenő negatív tapasztalatok és érzelmek megjelenésének, feldolgozásának elősegítése,
- a különböző játékfajták sajátosságainak ismerete,
- a játék során sokoldalú megfigyelések feljegyzése a gyermekekről,
- a gyermekek képességeinek maximális kibontakoztatása,
- aktív részvétel a játékban a gyermek egyéni igényeinek megfelelően.
-

Objektív feltételek:

1) megfelelő hely:

- a gyermekek szabadon rendelkezhessenek, kreatívan használhassák a csoportszoba berendezéseit, tárgyait,
- állandó és ideiglenes helyek kialakítása mind a sokat mozgó, mind a nyugalmat kedvelő gyermekek számára,
- nagyobb hely felszabadítása a közös játékhoz,
- kuckók létrehozása a kisebb csoportoknak, intimitás biztosítása.
- megfelelő idő:
  - alapja a jól kialakított, rugalmas napirend,
  - minél hosszabb, megszakítás nélküli idő a zavartalan játék érdekében,
  - az étkezés, a tisztálkodás, az alvás, és a kötelező tevékenységek kivételével szabad játék lehetőségének biztosítása,
  - a megkezdett játék délutáni, vagy másnapi folytatásának biztosítása,
  - az időjárásnak és az óvoda sajátosságainak megfelelően a szabadban töltött játékidő maximális kihasználása.
- megfelelő játékeszközök:
  - késztesse nek kreativitásra, motiválják, ösztönözzék játékra a gyermeket,
  - keltsék fel a gyermekek érdeklődését, feleljenek meg igényeiknek, életkori egyéni sajátosságainak,

- legyenek tartósak, tisztíthatók, esztétikusak, balesetmentesek,
- a korcsoport játékgigényeinek megfelelő mennyiségben álljanak rendelkezésre,
- a játékszerek a gyermekek számára könnyen elérhetőek legyenek,
- a kész gyári játékeszközökön kívül, barkácsolható, összeállítható játékeszközök biztosítása,
- a szerepjátékhoz, dramatizáláshoz és az egyéb játékokhoz használható kiegészítő eszközök biztosítása,
- legyenek a gyermekek által barkácsolt játékeszközök is,
- környezetük tárgyait is bevonhassák játékukba, szabadon birtokolhassák a játékeszközöket, kreatív módon összekapcsolva más játékfajtákkal
  - elsősorban természetbarát eszközök használata,
  - a gyermekek képességeit több irányban fejlessze

5.1.2. Játékfajták

- Gyakorló
- Építő-konstruáló játékok
- Szimbolikus szerepjátékok
- Szabályjátékok.
- Népi játékok

Gyakorló játék:

Cél:

1. Véletlen mozgásból, cselekvésből, hangadásból fakadó siker, mely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket.

Feladat:

- sokszori ismétléssel különböző funkciók fejlesztése,
- hang és beszéd játékos gyakorlása,
- megfelelő számú játékszerek, eszközök, anyagok biztosítása a gyermekek manipulációs és mozgásigényének kielégítésére,
- balesetmentes, esztétikus öltöztethető, húzogatható, rakosgatható játékszerek, főként természetes anyagokból,
- mozgást gyakorló játékoknak megfelelő hely biztosítása.
-

Szimbolikus - szerepjáték:

Cél:

2. A játék során a gyermekek a környezetről szerzett benyomásait, élményeiket, tapasztalataikat, és ismereteiket egyéni és szubjektív módon, kreatívan jelenítsék meg.

Feladat:

- érzelmi azonosulás a szerepekkel /empátia, identifikáció/,
- közösségi érzés formálása: együttműködés, kölcsönös alá-, és fölérendeltség,
- társas kapcsolatok alakulása,
- önállóság érvényesítése a játék megszervezésében,
- a játék témájához kapcsolódó szerepek és az ennek megfelelő magatartásformák elsajátítása, gyakorlása,
- szereplési vágy felkeltése, kielégítése,
- emlékezet, képzelet, figyelem, fejlesztése,
- párbeszéd során anyanyelvi nevelés, kommunikációs készség fejlesztése,

- szerepekhez való kötődés,
- cselekvések összehangolása,
- szerep által megkívánt magatartás alkalmazása,
- játszótársak elgondolásának megértése, elfogadása,
- kevésbé érdekes, kedvezőtlen szerepek elvállalása,
- játszótársakhoz való alkalmazkodás,
- önálló játéktervezés, szerepkiosztás, eszközválasztás, szabálybetartás,
- játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat kialakulása
-
- Feltételek:
- élmények, tapasztalatok, ismeretek nyújtása
- megfelelő fejdíszek, jelmezek, eszközök biztosítása
- állandó és mobil játszóhelyek biztosítása

Konstruáló játék

Cél:

3. Építőelemekből és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból, építmények, játékszerek, különféle tárgyak létrehozása.

Feladat:

- az "én csináltam" megtapasztalása,
- előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés,
- az alkotás örömeinek felkeltése,
- fantázia, kézügyesség, finommotorika, tervező, előrelátó készség fejlesztése,
- közös alkotások létrehozása során együttműködés, közösségi érzés felkeltése,
- összerakós, összeállítható játékszerek használata,
- önálló tervezés és kivitelezés,
- az építés - konstruálás összekapcsolása a többi játékterülettel,
- fantázia tág lehetőségeinek kihasználása a játékban,
- a létrehozott alkotás hatására különböző élethelyzetekbe való beleélés,
- igényesebb, bonyolultabb alkotások létrehozásával eredményességre törekvés,
- a választott, elképzelt modell egyre pontosabb megközelítésének igénye,
- a bonyolultabb játékelemek biztos kezelése,
- problémameglátó-, és megoldó képesség fejlesztése.

Feltételek:

- sokféleképpen összeállítható játékszerek, építőelemek,
- változatos eszközök és anyagok,
- a felhasználás szabadsága,
- megfelelő, nyugodt hely biztosítása.
-

Szabályjáték

Cél:

Meghatározott szabályok szerint zajló tevékenységgel a szabálytudat kialakítása.

Feladat:

- a szabályok pontos betartására, a szabályoknak megfelelő viselkedésre nevelés,
- a játékvezető meghatározó, irányító szerepének elfogadása,
- szabályoknak megfelelő segítségadás,
- a saját csapat érdekeinek figyelembevétele,
- a szabály betartásának és megszegésének érzelmi megnyilvánulásai,
- gyermeki önállóság megnyilvánulása a szabály önkéntes vállalásában,
- siker és kudarc elfogadása, feldolgozása,
- helyes magatartásformák elsajátítása: szerénység, mértéktartás, eredményre törekvés, közösségi érzés, felelősségtudat,
- a mozgásos szabályjáték során a meglévő ismeretek gyakorlása, elmélyítése
- (testnevelési -, dalos-, és mondókás népi játékok),
- értelmi képességeket fejlesztő játékokkal a gyermekek gondolkodásának, emlékezetének, megfigyelőképességének, figyelmének fejlesztése,
  - ügyességet, szellemi erőfeszítést igénylő szabályjátékok,
  - a szabályok betartása, és betartatása a társakkal,
  - egészséges versenyszellem,
  - szabályok kitalálása, változtatása társakkal egyeztetve,
  - a szabályok betartásán túl udvarias, előzékeny magatartásra törekvés.
- *Feltételek:*
  - szabályok kiválasztásánál az életkori, a csoport és az egyén sajátosságainak figyelembevétele,
  - szabályok pontos magyarázata, bemutatása, javítása,
  - készen vett, és közösen készített értelemfejlesztő játékeszközök,
  - a mozgásos szabályjátékokhoz balesetmentes hely biztosítása.

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító módszereinek tudatos alkalmazása, az egyéni képességek figyelembe vétele:

- A játék folyamatában tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az indirekt irányítást.
- A gyermek szabadságát és az óvónő tudatos fejlesztő munkáját együttesen kell érvényesítenünk.
- A játéksegítő módszereket csak úgy tudjuk helyesen alkalmazni, ha megismerjük az egyes gyermekek mozgásfejlettségét, manuális készségét, észlelésének, érzelmi, akaratni életének, gondolkodásának fejlettségét. A fejlesztési feladatokat az alapján határozzuk meg, hogy mi a gyermek érdeklődési köre, kedvenc játéka és tevékenysége, milyen a csoport összetétele.
- Ha a gyermekek nyugodtan játszanak, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyjuk őket cselekedni. Segítjük azok játékát, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Ha szükség van rá, kezdeményezünk játékot, modellnyújtó játszótársak vagyunk.
- A helyes viselkedést pozitív megerősítésével alakítjuk ki, hogy megbecsüljék egymás munkáját (játékát). Akkor avatkozunk be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, ha veszélyeztetik egymás épségét és nyugodt játékát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Tud kitartóan, szükségletének és egyéni fejlettségének megfelelően játszani.
- Játékában dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Bonyolult építményeket képes létrehozni.
- Élvezi a szabályjátékokat és képes a szabályok betartására.
- A játék során társaival összehangolja cselekvését, képes elfogadni mások elgondolását.

5.2. Verselés, mesélés

A mese – képi és konkrét formában – **feltárja** a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Cél:

A gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a mesék segítségével. A mesék, versek segítségével maradandó irodalmi élmény nyújtása.

Feladat:

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás)

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom, a népköltészet eszközeivel

- Esztétikailag igényes műveken keresztül az értelmi nevelés fejlesztése, erkölcsi értékek közvetítése,
- A művek érzelmi átélésére lehetőség biztosítása
- Anyanyelvi nevelés, beszédstílus alakítása, szókincs bővítés.
- Szorongás oldás a drámapedagógia eszközeivel, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, lelkiileg sérült gyermekek esetében.
- A mindennapos mesélés, verselés segítségével a gyermekek mentálhigiénés egyensúlyának fenntartása.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása:

- A legkisebbek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból, ritmikus, zenei hatású, játékos versekből egyszerű cselekvésű érthető mesékből állítjuk össze.
- A gyermekek meséit folyamatosan többfázisúvá bővítjük (állatmesék, népmesék, realiztikus mesék, klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, és műmesék)
- Teret adunk a magyar klasszikusok és a kortárs írók meséinek és a folytatásos meseregényeknek is.
- A csoportösszetétel figyelembevételével a mese, vers anyagának megválasztásával a multi- és interkulturális nevelést valósítjuk meg.
- Népi mondókákat, névcsúfolókat, halandzsa szövegű kiolvasókat naponta mondogatunk.
- Szerepeltetjük a vidám, humoros, ritmus élményt nyújtó verseket.
- A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, hogy megérezzék a költői képek érzelmet kifejező erejét.
- A versek, mesék tartalmaival erősítjük a környezet megszerettetését, segítjük a hagyományőrzést és nyelvi eszközökkel is kifejezzük az évszakok szépségét.

Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

- Az óvodába kerülő gyermekek első igazi versélménye a mondóka (ölbeli játék). A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatokkal, játékokkal biztonságérzetet nyújtunk, örömet szerzünk.
- Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.
- A könyvek megszerettetése érdekében biztosítjuk, hogy a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, otthonról is elhozhassák kedvenc könyveiket.
- A vers, mese illusztrálásához olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását.
- Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, évszakhoz, ünnephez kapcsoljuk.
- A mesélés, mondókázás, verselés mindennapos óvodai tevékenység, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mesehallgatáshoz szükséges intimitás megteremtésével erősítjük annak érzelmi hatását.

Pedagógus attitűd:

- Művészi értékű, a gyermekek fejlettségének megfelelő mű választása
- Emlékezetből mesél, megőrizve a műfaj legjellegzetesebb nyelvi és stilisztikai elemeit
- A könyv szeretetére nevel
- Pozitív megerősítésre, sikerélmény nyújtására törekszik

Nevelésünk eredménye:

- Fejlődnek, bensőségesebbé válnak érzelmi kapcsolatai;
- Erősödik én-tudata, önbizalma.

Feltételrendszer:

- Esztétikus mesesarkot alakítunk ki.
- Díszletekkel lehetővé tesszük a dramatizálást.
- A gyermekek számára elérhető könyvespolcra, nézegetésre alkalmas könyveket helyezünk.
- Az irodalmi alkotások kiválasztásában érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz szükséges szokások
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, dramatizálnak, de egyedül is vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.
- Tudnak történeteket kitalálni, nyelvi formába öltetni és megjeleníteni.
- Ünnepi alkalomhoz tudnak mesét, verset, mondókát kapcsolni.
- Szeretik, és értéknek tartják a könyveket.
- Tudnak néhány mesét, verset, mondókát emlékezetből felidézni.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban, megjeleníteni.
- Önállóan dramatizálnak.

.5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

A gyermekekkel megszerettetni a zenét, a dalokat, az éneklést, a mondókázást. Fejleszteni esztétikai érzéküket, zenei hallásukat, mozgáskultúrájukat és ritmusérzéküket.

Kialakítani zenei ízlésüket, megalapozni zenei anyanyelvüket. Megéreztetni a közös éneklés, a közös játék örömét.

Fontosnak tartjuk a műveltség megalapozását, amit az irodalom mellett a hagyományok, a népszokások, a dalok-mondókák gondosan megválogatott felhasználásával érünk el.

A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése. A gyermekeket minél több olyan zenei élményhez juttatni, amely zenei anyanyelvüket megalapozhatja. Az énekes játékok, dalok megszerettetése, tiszta éneklésre nevelés.

Feladat:

A felhasznált zenei anyagok igényes és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeválogatása. Az óvodáskorban megtervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása, az ölbeli játékok kiemelt szerepe a beilleszkedési folyamatban. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, kreativitásának fejlesztése, amely az önkifejezés újabb lehetősége.

A gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságának megalapozása. A közös éneklés, játék, tánc segítségével együttes élmények teremtése. Zenei készségfejlesztés.

A felhasznált zenei anyagok igényes és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása:

- Az óvodai nevelés során a gyermekekkel mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismertetünk meg.
- Éneklés közben fejlődik hallásuk, nyelvi kommunikációjuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus, szép mozgásuk. A zenében a hang és a mozgás mindig együtt jár.
- Az ünnepi hangulat előkészítésében a daloknak zenének, éneklésnek nagy jelentőséget tulajdonítunk. Színessé, örömtelivé teszik ünnepeinket.
- A kisebbeknek a szabad választás lehetősége felel meg jobban. A szabad részvétel kizárja a szorongást, fokozza a gyermek biztonságérzetét. A természetes játékhelyzetekben - felelgetős énekes játékok - az egyéni megszólalás bátorítása észrevétlen marad számukra. A „részvétel” azt is jelenti, amikor messziről figyel, vagy játék közben hallja az éneklést.
- A mondóka és dalanyagból olyan alkalmas játékokat választunk, amelyeket a felnőtt játszik a gyermekkel, körbesétálás nélkül, állva vagy ülve. Később körbejárni is megtanulnak.
- Amint a társas énekes játékok megjelennek, szükség van a közös együttes részvételre. Körbe állhatnak, választhatják egymást akkor is, ha a körbejárás fegyelmezett kézfogását még nem kívánjuk meg.
- Az énekes játékokra épülő zenei nevelés természetes formája a kör. Az egyszerű körjátékokat bonyolultabb mozgásokkal bővíthetjük
- Később a nagyobbaknál, több szereplővel, komplikáltabb mozgással, nagy térben mozgó játékokat is választhatunk.

- A dalanyag kiválasztásánál (a s-m hangokon mozgó és a hat hangterjedelmű dallamok aránya változik) a jellemző dallamfordulat és a játékforma az irányadó. A dalanyag összeválogatásánál figyelünk a mondókák, dalos játékok és műdalok összeállításának arányára.

Az óvodáskorban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása:

- A környezet hangjainak megfigyeltetése
- Népi mondókák, ölbeli játékok, csúfolók, népi énekes játékok
- Dalos játékok
- Válogatott kortárművészeti alkotások
- Az elemi zenei képességek fejlesztése (éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék)
- Zenehallgatási készség kialakítása (népdal, műdal, ünnepekhez kapcsolódó dalok)
- Mozgáskultúra, tánc, a néptánc alapelemei
- Hangszerekkel való ismerkedés

Nevelésünk eredménye:

- Az énekes-, és dalos játékok játszása során gyarapodnak ismeretei, fejlődik testsémája, térbeli tájékozódása.
- Alakulnak szociális kapcsolatai, rögződnek szabályok, közösségi normák.

Pedagógus attitűd:

- A gyerekek képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása;
- Egyéni képességek alakítása, tehetséggondozás;
- Pozitív megerősítés, sikerélményhez juttatás;
- Dicséret, elismerés, ösztönzés, bátorítás.

Feltételrendszer:

- Az óvónő tiszta énekhangja, zenei műveltsége;
- Az óvónő zenei - módszertani kulturáltsága;
- Megfelelő tér a nagyobb mozgásteret igénylő játékokhoz, tánchoz;
- Megfelelő pszichés légkörről, érzelmi motiváltság;
- Ritmushangszerek, amelyekkel cselekvés, közben a gyermekek érzékelik a ritmust.
- Saját készítésű vagy a gyermekekkel közösen készített eszközök a dalos játékokhoz, mondókákhoz.
- Magnó, kazetták, CD-k, CD-lejátszó és az óvónő hangszerei az igényes zenehallgatáshoz.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen játszanak énekes játékokat.
- Egyedül is tudnak énekelni.
- Élvezettel tudnak figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat.

- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Szívesen vesz részt zenei tevékenységben.
- Énekes játékokat tud élvezettel, érthető szövegkiejtéssel eljátszani.
- Érzik az egyenletes lüktetést, azt különféle módon érzékelteti.
- Érzik a dalok, mondókák ritmusát.
- Érzékeli a gyorsabb-lassabb tempót, dalban, mozgásban azt érzékelteti.
- Felismeri a halk-hangost, tud halkán-hangosan beszélni, énekelni.
- Alkalmazza a magasabb-mélyebb hangokat, térben mutatni tudja.
- Táncmozdulatokat tud esztétikusan, társaival egyöntetűen végezni.
- Mindennapi tevékenységének részévé válik az éneklés, zenélés, kitalál dallamot, ritmust.

.5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Cél:

A gyermeki ábrázolás, a belső kép gazdagítása alkotó léggör teremtésével. Az önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására való igény kialakítása. A gyermek tér, forma és szín képzetének gazdagítása. A finommozgás pontosabbá, könnyedebbé tétele. Gazdagítani tér-, forma-, szín képzeteket, igényességük alakításával, elmélyítésével megalapozni esztétikai érzékenységüket, ízlésüket.

Feladat:

Az óvodáskorban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése. Önkifejezés fejlődésének segítése, esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság alakítása, esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása. A gyermekek belső képének, fantáziájának, képzetének gazdagítása a mese, vers, ének eszközeivel, élményadással.

- Az alkotó, alakító gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, alkotó léggör megteremtése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, az esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Az eszközök helyes használatának megtanítása.
- Különböző anyagokkal való ismerkedés.
- A rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeinek és eljárásainak megismertetése.
- A gyermek minél több természetes anyaggal való megismertetése.
- A népi kismesterségek technikáinak megismertetése.
- Az egyéni kedv szerinti munkálkodás feltételeinek biztosítása, a fantázia szárnyalásának megengedése, közben a beszélő környezet megteremtése, érzelmek megnyilvánulási lehetőségének biztosítása.
- Az épített és természeti környezetünk szépségeinek megláttatása.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Az egész nap során biztosítjuk a gyermekek számára az ábrázolási lehetőségeket.

Az ábrázoló tevékenység tartalma:

- Rajzolás, festés
- Mintázás
- Építés
- Képalakítás
- Kézimunka különböző fajtái
- Hagyományőrző tevékenységek (fonás, sodrás, szövés, nemezés, batikolás)
- Műalkotásokkal való ismerkedés

Az alkotó-alakító tevékenységek a játékba integrálódnak. Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek megalkothassa az ajánlott eszköz-feltételekkel saját kép-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia-és élményviláguk mutatkozik meg.

Nevelésünk eredménye:

- A gyermek képes lesz a tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket megfelelően használni, kiválasztani a számára megfelelő, ezáltal fejlesztő tevékenységet.
- Alkotásában megjelennek személyes vágyai, belső képei.

Pedagógus attitűd:

- Élmények, anyagok, eszközök biztosítása
- Ösztönzés, buzdítás, dicséret, ötletadás
- Pozitív megerősítés, a gyermek ötleteinek tiszteletbetartása, munkájuk megbecsülése
- Változatos módszerek, technikák alkalmazása, tehetséggondozás

Feltételrendszer:

- Az ábrázoló tevékenységek szervezésénél a gyermekek kíváncsiságára, egyéni képességeire építünk.
- Biztosítjuk a szabad választás lehetőségét anyagban, témában, technikában egyaránt.
- Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök az egész nap folyamán a gyermekek rendelkezésére állnak.
- Olyan munkaasztalt alakítunk ki, ahol a gyermekek kényelmesen elférnek, közel van az alkotóeszközök tároló helye és a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.
- Esztétikus, az évszakoknak és ünnepeknek megfelelő díszítést alkalmazunk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képalakításban és a plasztikai munkáikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.

- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Önállóan és csoportosan is készítenek ajándékokat, kellékeket.
- Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol, élményeit, gondolatait képkalkotásban fejezi ki.
- Ismeri és helyesen alkalmazza a különböző eszközöket (ceruzafogás, ecsetkezelés, olló, ragasztó, stb.).
- Ábrázolása változatos színeket és tagoltságot mutat.
- Emberábrázolása jól fejlett.
- Tud formákat nyírni, hajtogatni, ragasztani.
- Tud különféle technikával képet alkotni.
- Plasztikai munkái egyéniék, részletezőek.
- Díszítő, tervező munkában kreatív.
- A szép látványában gyönyörködik

5.5 A külső világ tevékeny megismerése

Szerepe a nevelés folyamatában

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő feladat. Általa a gyermekek az őket körülvevő, és a tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Segíti a gyermekek irányítottan és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Programunk tudatosan épít a gyermekek életkori jellemzőire, a természetben gyökerező tevékenységek, a hagyomány és néphagyomány ápoló tevékenységek érzelmefokozó hatásaira. A néphagyománnyal való ismerkedés során megismerik a gyermekek szűkebb és tágabb környezetük értékeit, tárgyi emlékeit, folklorisztikus jegyeit, a jeles napok szokásait, tartalmát. Megismerik környezetük tárgyi, zenei, nyelvi motívumait. Ezek megjelennek tevékenységükben és visszahatnak környezetükre. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík-, és mennyiség szemlélete. A családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a személyiség jellemzők alakulásában elsődleges szerepe van. Programunk az otthonról hozott tapasztalatok, ismeretek gazdagításához a következőképpen járul hozzá.

- természetközelségből fakadó élmények biztosítása (séta, kirándulás),
- az életkori sajátosságok figyelembevételével tapasztalatok szerzése kísérletek, megfigyelések útján
- a környezet és természetvédelem megalapozása

Mindezek eredményeképpen fejlődik a gyermekek megfigyelőképessége, képzelete, gondolkodása, emlékezet. Alakul a társas magatartásuk, fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük.

Célja:

A társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás megalapozása, az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése. A környezet harmonikus viselkedéshez szükséges készségek,

jártasságok megalapozása. Érzelem és értelem gazdagítása a természetben gyökerező és hagyományőrző tevékenységek útján. Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével az óvó-védő tevékenységre való figyelemfelhívás. Az óvodapedagógus és a szülők személyes példamutatása. A külső világ tevékeny megismerése, segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Feladatok:

- Ismertessük meg a gyermeket azzal a környezettel, amelyikben élnek, hívjuk fel figyelmüket annak szépségeire, értékeire, megóvására!
- Biztosítsunk sok lehetőséget az érzékszervekkel való tapasztalásra!
- Biztosítsunk megfelelő eszközöket a természetben való folyamatos tevékenykedtetésre!
- Készítsük fel a gyerekeket a kudarc átélésére, a környezetkárosító hatásokra!
- A személyi felelősség fontosságának felismertetése.
- Építsünk helyi sajátosságokra!
- Ismertessük meg a gyermekeket a népi kultúrából átvett tevékenységekkel, az időjárás változásaiból adódó népi szólásokkal, népi hiedelmekkel, megfigyelésekkel!

Életkoruknak megfelelő szinten biztosított tevékenységeken keresztül minél több tapasztalat nyújtása a szűkebb természeti és társadalmi környezetről:

- Építünk a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, tevékenységi, megismerési vágyára. Új ismereteket a gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk.
- A fokozatosan nehezedő tevékenységeket összehangoljuk a gyermekek, illetve a gyermekcsoport fejlettségi szintjével. Adott témában magasabb vagy alacsonyabb szintet is tervezünk.
- A témákat a gyermekek fejlődésével lineárisan bővítjük, és koncentrikusan mélyítjük. A feldolgozás során arra törekszünk, hogy mindig az egészből kiindulva és oda visszatérve mind mélyebben és részletesebben járják végig a gyermekek a téma analízisét és szintézisét.
- A gyermekekkel először az őket közvetlenül körülvevő világot érzékeltetjük.
- Tervezetten olyan témakörrel foglalkozunk, amelyek a helyszínen természetes környezetben feldolgozhatók, megmutathatók. A témakörök több ponton szorosan kapcsolódnak, összefüggnek egymással.

A nemzeti kultúra értékeinek, községünk jellemző hagyományainak megismertetése:

- Az évszakokhoz kapcsolódóan megismertetjük a gyermekeinkkel az egyházi ünnepekhez, a „jeles napok”-hoz kapcsolódó hagyományokat.
- Igazodunk lakóhelyünk, lakókörnyezetünk sajátosságaihoz.

A természet szeretetére, a természet tisztaságára, szépségére, megóvására, a tevékeny természetvédelemre nevelés:

- Fontos feladatunknak tartjuk a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelést.
- Arra törekszünk, hogy a gyermeket olyan hatások ériék, amelyek a környezetük felfedezésére, a rácsodálkozására ösztönzi őket, megalapozva ezzel a természeti és épített környezet védelmét.
- Alkalmat teremtünk a növények folyamatos gondozásának gyakorlására, megismertetjük a gyermekeket az állatok tartásának és védelmének szabályaival.
- A környezet megismeréséhez kapcsolódó természetes élethelyzetekben megtanítjuk a gyermekeknek a természeti környezetben való helyes viselkedést.
- Játékok segítségével pozitív érzelmi viszonyulást alakítunk ki az élő és élettelen természet alkotóelemeihez.

A matematikai nevelés legjellemzőbb tevékenységformáinak és tartalmainak biztosítása:

Matematikai nevelésünk célja nem kész ismeretek megtanulása, hanem a felderítés, a kutatás, keresés, a felfedezés, a problémamegoldás. Az óvodai élet minden tevékenységi formájában megkeressük a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit.

Összehasonlítunk:

- tárgyak, személyek jelenségek közötti minőségi és mennyiségi különbségeket és azonosságokat tárunk fel,
- kezdetben érzékszerveikkel tapasztalva, majd később szemléletes képszerű szinten is,
- cselekvéses kifejezési módjai: tárgyak, személyek, jelenségek csoportosítása, osztályozása, sorba állítása, elrendezése.

Szétválogatunk:

- élő és élettelen dolgok minőségi tulajdonságok alapján történő osztályozását végezzük.

Rendezünk:

- mennyiségi tulajdonság alapján történő sorba állításokat végzünk.
- A tevékenységeknek különböző nehézségi fokozatait biztosítjuk. A gyermekek által spontán kezdeményezett szétválogatást vagy sorba rendezést az óvónő kérésének, vagy más elvárásnak megfelelő nehezebben végrehajtható feladatok követik. Törekszünk arra, hogy az összehasonlításra irányuló kérdések több szempontú elemzésre biztassák a gyermeket.

Számfogalom alapozása, építése:

- Halmazok és mennyiségek közvetlen összemérésével kezdjük.
- A közvetlen összemérés módja, halmazok esetén a párosítás. Ehhez kapcsolódik az ugyanannyi, ugyanakkora előállítás.
- A kis számosságok összkép alapján történő felismerése jó alapot jelent a számfogalom építéséhez. Amikor már nemcsak az a kérdés, hogy hány eleme van a halmaznak, akkor meg kell neveznünk a számosságot.
- A rendezett halmazok elemeinek a nevét számlálással jelöljük meg, így kapjuk a sorszámokat.

5.6. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. **A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.** A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

4. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

5.6.1. Testnevelés

Cél:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának fejlesztése, testi képességeinek megala-
pozása. A gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró-képességének és az egyes szervek
teljesítőképeségének kedvező befolyásolása. Az egészséges életvitel, az egészséges életmód-

hoz szükséges készségek, jártasságok alapozása, és a mozgáskultúra iránti érdeklődés felkeltése.

Feladat:

- A mozgásfejlettség, terhelhetőség megismerése, ez egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgások tervezése. Az óvodáskorban tervezhető mozgások tartalmának összeállítása. A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába. A testi képességek és az ellenálló képesség fejlesztése, a szervezet erősítése, edzése. A mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében
- A társakkal végzett együttmozgás során a gyermek én határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, koordinációképesség fejlődésének elősegítése.

A mozgás tartalma:

- Szabad, spontán mozgások
- Természetes és egyéb mozgások. Fogó, mászások, gurulások, járások, futások, bújócskák, labdajátékok.
- Mozgásos népi játékok: ugróiskola, szembekötősdí, különböző ügyességi és erősszeméző játékok

Tartásjavítás

- Tartásjavítás: játékos formában
- természetes emberi mozgások; járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás, emelések, egyensúlyozások, eszközzel végezhető gyakorlatok, mozgásos játékok

A mozgás alapelvei:

- A testnevelés megszervezésénél és tervezésénél szem előtt tartjuk a gyermekek egészségi állapotát, teherbíró képességét, teljesítőképességét.
- A gyermekek aktivitására, a mozgás élményszerűségére építünk.
- A mozgásos játékok során hagyjuk érvényesülni a gyermekek saját elgondolásait, ötleteit
- Kiemelten odafigyelünk a biztonságos, balesetmentes feltételek megteremtésére

Nevelésünk eredménye:

- A gyermek képes biztonságosan mozogni környezetében.

Pedagógus attitűd:

- Sikerélményhez juttatás, önbizalom kialakítása, fejlesztése, pozitív megerősítés.
- Közös élmények megélésével közösségi nevelés erősítése.
- Segítségadás, biztatás.
- Személyes példaadás.
- Gyakorlás lehetőségének biztosítása.

Feltételrendszer:

- A különböző mozgásformák gyakorlására alkalmas tágas tér (csoportszoba, udvar);
- Balesetmentes helyszínek, eszközök;

- A minden napi mozgás előtt portalanítás, szellőztetés.
- Praktikus, a szabad mozgást lehetővé tevő tornaruha, minden gyermeknek.
- Megfelelő idő biztosítása arra, hogy minden gyermek saját képességeinek, tempójának megfelelően gyakoroljon.
- A mozgáselemek elsajátításához szükséges tornaszerek és eszközök.
- Játékos hangvétel, kevés várakozási idő, rövid, érthető utasítások, pozitív megerősítés alkalmazása a fejlesztés hatékonysága érdekében.
- A mozgásra az óvodai nevelés minden napján az egészséges életmód erősítése érdekében minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.
- **A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**
  - Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
  - Tudnak helyben labdát pattogtatni, egykezes felső dobással célba dobni
  - Tudnak gurulóátfordulást végrehajtani előre
  - Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
  - Mozgásuk harmonikus és összerendezett.
  - Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
  - Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
  - Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
  - A gyermekek szeretnek mozogni, rövidebb távon képesek egyenletes iramban futni.
  - Képesek egyensúlyozó járásra többféle módon.
  - A gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik..
  - A labdát helyesen tudják vezetni, képesek célba dobni egykezes felső dobással.
  - Szeretnek futni, ugrani.
  - A különböző versenyjátékokban betartják a szabályokat, tudnak figyelni és alkalmazkodni társaikhoz.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Cél:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek személyiségét. A gyermekek együttműködésének szervezőképességének fejlesztése.

Az esztétikus környezet igényének kialakítása. Munka jelleggel szervezett tevékenységeken keresztül olyan készségek, képességek illetve attitűdök kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kialakítják kötelességtudatukat, fejlesztik személyiségüket.

A természetes és társadalmi környezetből ismeretek, tapasztalatok szerzése.

Feladat:

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése játékkal és cselekvő tanulással, azok feltételeinek biztosítása, munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása.

Cselekvő tapasztalással megfigyelések végzése óvodásaink személyiségének fejlesztése érdekében.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése:

- A játékból bontakoztatjuk ki.
- Kezdetben segítséggel, csoporttársakkal együtt, később önállóan végzik.
- Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Alapozó munka jellegű tevékenységként kezeljük az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést és az étkezési környezet rendben tartását.
- A kisebbeket is bevonjuk a munkába (pl. játék elrakodás, falevél gyűjtése).
- A dajkákkal közösen alakítjuk ki a naposi munkát, és a gyermekek összehangolt cselekvés láncát.
- Alkalomszerű ismétlődő munka a csoportszoba átrendezése a tevékenységekhez használt eszközök előkészítése, kiosztása, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése, óvoda udvarának rendezése.
- Alkalmanként egyéni megbízásokat is végeztetünk (pl. kisebbek segítése az öltözködésben).
- Alapkövetelmény, hogy a gyermekek a tevékenységek után mindent a helyére tegyenek.
- A munkafeladatokat soha nem adjuk büntetésként. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érjük el, hogy az óvodások szívesen vegyenek részt a munkában, azt kitartóan, felelősséggel végezzék.
- Felhívjuk a gyermekek figyelmét az eszközhasználattal járó veszélyekre.
- Lehetővé tesszük, hogy valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és fiúk egyaránt gyakorolhassák.
- Biztosítjuk, hogy a munka önként végzett, aktív tevékenység legyen, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
- Fontosnak tartjuk a konkrét, reális, saját magához mérten fejlesztő értékelést.

Feltételrendszer:

- Megfelelő munkaeszközt (célszerűség, méret, anyag), elegendő munkalehetőséget és időt biztosítunk.
- A megfelelő helyet a rendelkezésre álló térben jelöljük ki, ahol az adott feladat kényelmesen, senkit sem akadályozva, önmaguk és mások veszélyeztetése nélkül elvégezhető.
- Nyugodt, békés légkör megteremtése, ahol a gyermekek önállóan tevékenykednek, és bármikor lehetőség nyílik egymástól, vagy a felnőttől segítséget kérni.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.
- Ismerik az eszközök használatával járó veszélyeket.
- Önállóan rendben tudják tartani önmagukat és közvetlen környezetüket.

- Tudják a munkafolyamatokat, ismerik és betartják a balesetvédelmi szabályokat.
- Tudják az eszközök fogását, használatukban önállóak.
- A munka megszervezésében önállóak.
- Társaikkal együttműködnek.
- Környezetük rendjére igényesek.
- Önállóan, igényesen végzik a munkát.

6. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Cél:

A gyermek egész személyiségének, értelmi képességeinek, mozgásos megnyilvánulásainak, nyelvi, kommunikációs képességeinek, érzelmi-szociális magatartásának megalapozása, kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése.

Minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék. Alakuljon problémamegoldó gondolkodása, alapozódják meg a permanens tanulás.

A tanulási folyamatban teljesebben ki a gyermek kompetenciái, készségei, képességei, tanulási attitűdje.

Az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése a folyamat eredményeképpen.

Feladat:

A szűkebb, tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása. A szervezett tanulás formáinak, időkereteinek kialakítása.

A gyermek a tanulás folyamán váljék:

- érdeklődővé, kíváncsivá, legyen képes elmélyült foglalkozásra;
- önállóan, leleményesen tevékenykedjen, kísérletezgeszen;
- ötletei, elképzelései legyenek, amelyhez a kivitelezés módját is keresi;
- igénye legyen az elkezdett tevékenységek befejezésére;
- tudjon kompromisszumokat kötni;
- környezetéhez tudjon alkalmazkodni;
- fejlődjön figyelme, feladattudata, koncentráció képessége, helyzetfelismerése, alakuljanak gondolkodási alpműveletei;
- a gyakorlási lehetőségek sokszínűségével az alkalmazható tudásra tegyen szert.

A szűkebb, tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása:

- A gyermek abból a közegből szerzi tapasztalatait a világról, amelyben él és cselekszik. Ahhoz, hogy a tapasztalat értékeket tükrözzön, irányítás szükséges. Tudatosan tervezett változatos tevékenységekkel elégitjük ki a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését, hogy megismerhessék a felfedezés örömet.
- Az egyéni képességeket figyelembe véve olyan színvonalú feladatok elé állítjuk őket, amelyek fejlesztik problémamegoldó gondolkodásukat és az önálló ismeretszerzési képességet.

- A több érzékszervet igénybe vevő tapasztaltatással, a sokoldalú cselekedtetéssel nemcsak ismereteit, hanem szándékos figyelmét, kitartását, feladattudatát is fejlesztjük.
- Figyelünk arra, hogy a tevékenységtartalmakkal ne egymástól elkülönülten, hanem a maguk természetes komplexitásában kerüljenek kapcsolatba a gyermekek.
- Arra törekszünk, hogy minden gyermek kapjon valamilyen pozitív megerősítést, s az értékelés differenciált, árnyalt, fejlesztő legyen, segítve ezzel a gyermek személyiségének kibontakozását. A büntetést kerüljük.
- A tanulás folyamatos, elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Ehhez társulnak a szervezett tanulási lehetőségek.

A tanulás lehetséges formái:

1. az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
2. spontán játékos tapasztalatszerzés
3. a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
4. az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedeztetés, kreativitás erősítés, cselekvéses tanulás
5. a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,

Nevelőmunkánk eredménye:

- A gyermekek többsége azonosul az óvónő által meghatározott feladattal.
- A gyermekek eljutnak pontos, valóságghú észleléshez, amellyel ismereteik megalapozottak lettek.
- Képesek a figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Megismerkedtek az elemi ok-okozati összefüggésekkel.
- Jártasságaik, készségeik, képességeik kialakultak, amelyek révén az érzelmileg motivált cselekvés -gondolkodási szintről eljutottak a fogalmi gondolkodásig.
- **A fejlődés várható eredményei**
- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Ha a helyzet úgy kívánja, kivárja, míg rá kerül a sor.
- Érdeklődő, figyelve könnyen felkelthető környezete és összefüggései iránt.
- - Feladattartása, munkatempója életkorának megfelel
- Képes eseményeket sorrendiségében pontosan visszaadni.
- Képeken keresztül felismeri az összefüggéseket (képpolvasás).
- Problémahelyzetet cselekvés útján képes megoldani.
- Szándékos figyelemre képes, annak tartóssága korának megfelel.
- Képes a korábban elsajátított ismeretek szándékos felidezésére.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. **A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába,**

amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.

Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

– az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

– megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele, – a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- – érhetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- – elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.
- A szociálisan érett gyermek:
  - – egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
  - – feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – **szükség szerint kreatív** – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A **hároméves kortól** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

8. NEVELÉSI EREDMÉNYEINK MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE

1.. Az értékelő vizsgálat módszerei

Nevelési programunk megvalósításának hatékonyságát az óvodás gyermekek személyiségének fejlődése és eredményeik igazolják vissza. A gyermekek fejlettségének megállapításában, munkánk eredményeinek mérésében az óvodapedagógusok és a párhuzamos csoportban dolgozó óvodapedagógusok egyaránt részt vesznek, a gyermekek következő szintjeinek megállapítása alapján:

A programcsomag beválásának vizsgálata

II. Programbeválási és témakör értékelési szempontok

- A gyermekek fejlődésének nyomon követése – minden témakör esetében folyamatos – megfigyelésre épített.
- A beválási vizsgálatok során szerzett adatok, tapasztalatok vélemények, eredmények, értékek feldolgozása, értékelése elemzése.
- Intézkedési tervek készítése, különös tekintettel.

1. Testi fejlettség
2. Lelki érettség
3. Tanuláshoz szükséges képességek jelenléte
4. Szociális képesség kialakultsága.
5. Neveltségi szint mérése a nagycsoportosoknál

II. Dokumentumelemzés és közvetlen megfigyelés az alábbi területeken:

- Mindennapi élet, napirend
- Óvodapedagógusaink munkája
- A gyermek fejlettsége, készségei, képességei az átlagos fejlettséghez viszonyítva:
- társas kapcsolatok, szokáshoz való alkalmazkodás,
- érzelmek, beállítódás
- percepció
- tájékozottsági szint, gondolkodás
- motivációk, pszichikus funkciók
- verbális képességek (anyanyelvi kulturáltság)
- zenei képességek
- testi képességek (nagy- és finommotorika)

III. Elégedettség és elégedetlenség vizsgálata széles körben valósul meg

- Szülők, gyermekek

- · Óvodapedagógusok, pedagógiai munkát segítők
- · Beszélgetés
- · Kérdőíves felmérés

9. LEGITIMÁCIÓS ÉS ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK

1. Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Programot 2013 év március hó 27. napján tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100 %-os igenlő szavazattal ...../2013. határozatszámom elfogadta.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják:

Kenesei Ágnes .....

Oravecz Istvánné .....

2. Az óvoda ...../2013. számú határozatával elfogadott pedagógiai programját a nevelőtestület képviselőjében döntési hatáskörében ...../2013. számú határozatával jóváhagyta az intézmény vezetője.

Nyilatkozom, hogy az általam jóváhagyott Pedagógiai Program az éves elfogadott költségvetésen túl a fenntartóra többletköltséget nem ró.

Budapest, 2013. március 27.

.....

óvodavezető

3. A Pedagógiai programban foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt véleményt alkotott:

A Lia Óvodában működő Szülői Szervezet:

Budapest, 2013. március 19.

.....

Szülői Szervezet elnöke

Jelen helyi nevelési program módosítása csak a nevelőtestület elfogadásával, a jelzett közösségek véleményezésével és egyetértésével, valamint a fenntartó jóváhagyásával lehetséges.

A nevelési program megvalósulását a pedagógiai folyamatba épített - éves munkaterv szerint- vizsgálhatja

- fenntartó 1993. évi LXXIX tv. 107. § /8/ d.
- intézményvezető 107. § /8/ e.

2.. A nevelési program módosításának szükségessége

A tárgyi, személyi feltételek, óvodaszerkezeti elemek megváltoznak

Fenntartói koncepció változásakor

Társadalmi környezet, óvodahasználók nagyobb arányú változása, igénye esetén, ha a nevelőközösség elfogadja az új célokat.

A nevelési program módosítható, kiegészíthető, amit a legitimációs körbe tartozók bármelyike kezdeményezhet.

Kötelező, ha azt jogszabály előírja.

Ha a törvény másként nem rendelkezik a helyi nevelési programot a változásoknak, továbbá a módosítási indítványoknak megfelelően felül kell vizsgálni.

Kezdeményező lehet: fenntartó
nevelőtestület

A programmódosítás előterjesztése a nevelőtestület elé: írásbeli előterjesztés útján történhet.

Nyilvánosság:

A nevelési program nyilvános, arról rövidített változat készíthető.

A helyi nevelési program az óvoda vezetőjénél bármikor hozzáférhető, arról előzetes bejelentésre és kérésre az óvodavezető 8 napon belül tájékoztatást ad.

Hatálybalépés:

2013. 09. 01.

Érvényes:

a kihirdetés napjától visszavonásig.

Készítette:
Dr. Koncz Kornélia PhD
1121 Budapest, Rácz Aladár u. 81.